

Jengiytyminen ja väkivaltaisuus

Kirjallisuuskatsaus nuorten jengiytymisen ja väkivaltaisen käyttäytymisen psykologisiin syihin

Vivi Koskinen

8/2022

TIIVISTELMÄ

Vivi Koskinen: Jengiytyminen ja väkivaltaisuus – kirjallisuuskatsaus nuorten jengiytymisen ja väkivaltaisen käyttäytymisen psykologisiin syihin

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen opinnäytetyö

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Heli Jalander & Pia Käki

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on käsitellä nuorten jengiytymisen sekä väkivaltaisen käyttäytymisen syitä psykologisesta näkökulmasta. Työssäni käsitelen syitä, jotka voivat ajaa nuoria liittymään katujengeihin ja käyttäytymään väkivaltaisesti. Lisäksi käsitelen nuorten jengiytymisen ja väkivaltaisen käyttäytymisen ennalta estämistä ja esittelen ennalta estävässä toiminnassa mukana olevan Ankkurin toimintaa sekä nuorisokasvatusjärjestö Non Fighting Generation ry:n toimintaa.

Opinnäytetyöni on toteutettu kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla olen pyrkinyt muodostamaan mahdollisimman laajan kokonaiskuvan tutkittavana olevasta aiheesta. Käyttämäni tietopohjaa hyödyntäen pyrin muodostamaan mahdollisimman selkeän ja laajan kuvan siitä, minkälaiset psykologiset tekijät voivat olla nuorten jengiytymisen ja väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla. Tietopohjan opinnäytetyöhöni muodostin tehdyistä tutkimuksista, aiheeseen liittyvästä kirjallisuudesta sekä ajankohtaisista artikkeleista.

Nuorten jengiytymiselle altistavia psykologisia tekijöitä voivat olla muun muassa identiteetin kehittymättömyys ja oman paikan etsiminen yhteiskunnassa, muiden hyväksynnän hakeminen, vallan tunteen saavuttaminen sekä syrjäytyminen. Nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla olevia altistavia psykologisia tekijöitä voivat olla esimerkiksi lapsuudenkodin turvattomat olosuhteet, vanhempien väkivaltainen käyttäytyminen tai muut traumaattiset lapsuudenkokemukset. Lisäksi persoonallisuuden piirteistä impulsiivisuus, kontrolloivuus ja vaikea temperamenttityyppi voi olla riskitekijänä väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla.

Sivumäärä: 34

Tarkastuskuukausi ja vuosi: Elokuu 2022

Avainsanat: nuori, katujengi, väkivaltainen käyttäytyminen, ennalta estäminen

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	2
2.1 Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä	2
2.2 Tutkimuskysymykset	2
2.3 Aiheen rajaus	2
3 KESKEISET KÄSITTEET.....	4
3.1 Nuoruusikä	4
3.2 Identiteetti.....	4
3.3 Katujengi	4
3.4 Aggressio	4
3.5 Väkivalta.....	5
4 NUORTEN RIKOLLISUUDEN MÄÄRÄT.....	6
5 JENGIYTYMISEN TAUSTATEKIJÄT	9
5.1 Katujengit Suomessa.....	9
5.2 Nuoruusiän kehityksen ja kaverisuhteiden vaikutus jengiytymiseen.....	10
5.3 Nuorten hyvinvoinnin vaikutus jengiytymiseen.....	11
5.4 Syrjäytymisen vaikutus jengiytymiseen.....	13
5.5 Sosiaalisen identiteetin teoria	13
6 VÄKIVALTAISEN KÄYTTÄYTYMISEN TAUSTATEKIJÄT	15
6.1 Väkivaltaisen käyttäytymisen kehityslinjat.....	15
6.2 Lapsuusajan trauman ja sisäisen psyykkisen konfliktin vaikutus väkivaltaiseen käyttäytymiseen.....	16
6.3 Persoonallisuuden häiriöiden vaikutus väkivaltaiseen käyttäytymiseen	18
6.3.1 Antisosiaalinen persoonallisuus	18
6.3.2 Narsistinen persoonallisuus	18
6.3.3 Paranoidinen persoonallisuus	19
6.3.4 Epävakaa persoonallisuus	19
6.3.5 Psykopaatti	20

6.4	Persoonallisuuden piirteiden vaikutus väkivaltaiseen käyttäytymiseen	20
7	NUORTEN JENGIYTYMISEN JA VÄKIVALTAISEN KÄYTTÄYTYMISEN ENNALTA ESTÄMINEN	23
7.1	Ankkuritoiminta	23
7.1.1	Moniammatillisuus Ankkurissa	24
7.1.2	Ankkuritoiminnan toteuttaminen	25
7.2	Non Fighting Generation ry	25
7.2.1	Non Fighting Generation ry:n kasvatustenetelmät	25
7.2.2	Kasvatusfilosofia	26
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	28
	LÄHTEET	30

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on koota tietoa niistä psykologisista tekijöistä, jotka voivat vaikuttaa nuorten jengiytymiseen sekä väkivaltaiseen käyttäytymiseen ja täten tällä työllä pyrkii lisäämään poliisiorganisaatiossa työskentelevien tietämystä aiheesta. Käsittelen opinnäytetyössäni lisäksi sitä, millaisin eri toimin nuorten jengiytymistä ja väkivaltaista käyttäytymistä voidaan ennalta estää. Poliisilaki (PolL, 872/2011) määrittelee 1 luvun 1§:ssä poliisin tehtäviksi oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaamisen, kansallisen turvallisuuden suojaamisen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen sekä rikosten ennalta estämisen, paljastamisen, selvittämisen ja syyteharkintaan saattamisen. Esittelen tarkemmin kaksi eri toimijaa, jotka toiminnallaan pyrkivät ennalta estämään nuorten jengiytymistä ja väkivaltaista käyttäytymistä; moniammatillisen Ankkurin sekä nuorisokasvatusjärjestö Non Fighting Generation ry:n.

Puhuttaessa nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen tai jengiytymisen taustasyistä, tulee usein puheeksi muun muassa nuoren käytökseen vaikuttavat ulkoiset tekijät kuten ympäristötekijät ja sosiaaliset tekijät; kuinka nuorella menee kotona ja millainen hänen kaveripiirinsä on. Pimentoon jäävät syvemmillä ihmisessä vaikuttavat, ihmisen sisäiset psykologiset tekijät. Näiden tekijöiden voidaan nähdä osaltaan vaikuttavan nuorten jengiytymisen ja väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla. Kaikki ihmisen käyttäytyminen lähtee kuitenkin ihmisen sisältä.

Opinnäytetyöni aihe on ajankohtainen, koska nuorten muodostamat katujengit ovat lisääntymässä ja nuorten syyllistyminen väkivaltarikoksiin on lisääntynyt viime vuosien aikana. Poliisin tulostietojärjestelmä Polstatin tietojen mukaan alaikäisten väkivaltarikollisuuden määrä on lisääntynyt alle 18-vuotiailla nuorilla vuosina 2015 – 2021. Varsinkin alle 15-vuotiailla nuorilla kasvu on ollut erityisen voimakasta. Vuosina 2015 – 2021 rikosepäilyjen taso suhteutettuna väestöön on 15 – 17 -vuotiailla nuorilla kasvanut 32 prosenttia, 12 – 14 -vuotiailla 134 prosenttia ja 9 – 11 -vuotiailla 90 prosenttia vuoteen 2015 verrattuna. Kasvu on ollut voimakkainta perusmuotoisia pahoinpitelyitä koskevissa epäilyissä, jotka viiden vuoden ajanjaksolla nousivat yli 1800 rikosepäilystä lähes 3500 rikosepäilyyn. Myös törkeät ryöstöt, henkirikokset ja henkirikosten yritykset ovat merkittävästi lisääntyneet. (Danielsson 2022, 5.) Rikokset kasaantuvat yhtä pienemmälle osalle nuorista (Haapakangas 2020). Tämän vuoksi on erityisen tärkeää pyrkiä tunnistamaan ne mahdolliset psykologiset tekijät, jotka voivat olla näiden ilmiöiden taustalla vaikuttamassa. Psykologisten tekijöiden parempi tunnistaminen ja lisääntyvä ymmärtäminen auttaa kehittämään mahdollisimman hyviä ja vaikuttavia keinoja väkivaltaisuuden ja jengiytymisen ennalta estämiseen.

2 TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

2.1 Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä

Opinnäytetyöni tutkimusmenetelmäksi valitsin kuvailevan kirjallisuuskatsauksen. Kirjallisuuskatsaus on tutkimusmenetelmä, jossa jo olemassa olevia tutkimuksia hyödynnetään muodostaessa kokonaiskuvaa tutkittavana olevasta aiheesta. Kirjallisuuskatsaus on jaoteltu kolmeen perustyyppiin, jotka ovat kuvaileva kirjallisuuskatsaus, systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja meta-analyysi. (Salminen 2011, 6.)

Käytän opinnäytetyössäni narratiivista, kuvailevaa kirjallisuuskatsausta. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on yleisesti käytetty kirjallisuuskatsauksen perustyyppi. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus voidaan jaotella narratiiviseen kirjallisuuskatsaukseen ja integroivaan kirjallisuuskatsaukseen. Narratiivista kirjallisuuskatsausta hyödyntämällä pyritään luomaan mahdollisimman laaja kuva tutkittavana olevasta aiheesta tiivistäen aiemmin tehtyjä tutkimuksia. (Salminen 2011, 6 – 7.)

2.2 Tutkimuskysymykset

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla löytää vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Mitkä psykologiset tekijät voivat vaikuttaa nuorten liittymiseen katujengeihin?
2. Mitkä psykologiset tekijät voivat vaikuttaa nuorten väkivaltaiseen käyttäytymiseen?

Tavoitteenani ei ole antaa tyhjentävää ja yksiselitteistä vastausta aiheesta. Tavoitteenani on löytää ja sitä kautta saattaa lukijan tietoon niitä psykologisia tekijöitä, jotka voivat olla taustalla vaikuttamassa nuorten liittymisessä katujengeihin ja nuorten käyttäytyessä väkivaltaisesti. Tavoitteenani on myös lisätä lukijan ymmärrystä niitä tekijöitä kohtaan, jotka voivat olla vaikuttamassa nuorten jengiytymisen sekä väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla.

2.3 Aiheen rajaus

Aiheena nuorten jengiytyminen ja väkivaltainen käyttäytyminen on hyvinkin laaja ja monisyinen. Aiheen laajuuden vuoksi opinnäytetyötä aloittaessani tärkeää oli saada aihe rajattua niin, ettei työstä tulisi liian laaja. Toinen tärkeä asia opinnäytetyön alkuvaiheessa oli määritellä tutkimuskysymykset, joihin pyrin löytämään vastauksen opinnäytetyössäni.

Nuorten jengiytymiseen ja väkivaltaiseen käyttäytymiseen on lukuisia syitä erilaisista näkökulmista tarkasteltuna. Nuorten jengiytymisen taustalla voivat olla vaikuttamassa esimerkiksi sosiaalinen

paine, kulttuuritekijät taikka ihmisen persoonallisuus. Nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla voi puolestaan olla vaikuttamassa esimerkiksi nuorten päihteiden käyttö, nuorten vanhempien päihteiden käyttö ja nuorten sosioekonominen asema. Aiheen laajuuden vuoksi rajasin opinnäyttyöni koskemaan vain psykologisia näkökulmia tarkasteltaessa nuorten jengiytymisen ja väkivaltaiseen käyttäytymisen mahdollisia syitä.

Käytän opinnäytetyössäni aineistona tietokirjallisuutta, ajankohtaisia artikkeleita sekä tutkimuksia. Aineiston haussa hyödynsin muun muassa Google Scholar -tietokantaa, Theseus -tietokantaa, Poliisiammattikorkeakoulun Etsivä -tietokantaa sekä Helsingin Yliopiston Helka-tietokantaa. Käytin aineiston haussa sekä suomenkielisiä että englanninkielisiä hakusanoja ja opinnäytetyön lähdeaineisto koostui suomenkielisistä ja englanninkielisistä lähteistä.

Käyttämiäni hakusanoja olivat: jengit, katujengit, jengiytyminen, katujengit Suomessa, nuorten jengiytyminen, nuori, väkivalta, nuorten väkivaltainen käyttäytyminen, väkivaltaisen käyttäytymisen psykologiset syyt, persoonallisuuden häiriöt, sosiaalisen identiteetin teoria, väkivaltaiset jengit, street gangs, ankkuritoiminta, Non Fighting Generation ry.

3 KESKEISET KÄSITTEET

3.1 Nuoruusikä

Nuoruusiästä puhuttaessa tarkoitetaan aikaa, joka sijoittuu lapsuuden ja nuoren aikuisuuden välille. Nuoruuden voidaan sanoa ajoittuvan ikävuosiin 12 – 22. Nuoruudessa tapahtuu paljon muutoksia ja nuoruuteen sisältyykin keskushermoston kehitystä, biologista kasvua, sukukypsyuden saavuttamista sekä monia kognitiivisia, psykologisia ja sosiaalisia kehitystapahtumia, jotka johtavat aikuistumiseen. Psykologisesta näkökulmasta tarkasteltuna onnistunut kehitys nuoruudessa tuo tullessaan eheän persoonallisuuden ja autonomian. (Marttunen & Kaltiala-Heino 2017, 653.)

Lapsuuden tapahtumat ja kokemukset sekä psyykinen kehitys on suuressa roolissa nuoruusiänkin kannalta. Nuoruusiässä on kuitenkin mahdollista vielä paikata ja korjata lapsuuden kehityksellisiä ongelmia sekä lapsuudessa koettuja traumaattisia kokemuksia. (Marttunen & Kaltiala-Heino 2017, 653) Nuoruusiässä yleisimmillään on osaa nuorista koskeva ongelmakäyttäytyminen ja rikollisuus. Ongelmakäyttäytyminen pääsääntöisesti vähenee aikuisuuteen siirryttäessä, mutta mikäli näin ei tapahdu, ajautuminen vakavampiin ongelmiin on mahdollista. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2014, 142.)

3.2 Identiteetti

Identiteetti tarkoittaa yksilön käsitystä omasta itsestään. Identiteetin muodostavat ihmisen perusominaisuudet ja identiteetin avulla ihminen tunnistetaan. Identiteettiä ei ihmisellä ole valmiina, vaan oma identiteetti täytyy löytää. Identiteetti on muovautuva kokonaisuus, joka muokkautuu vielä aikuisuudessakin. (Kinnunen 2011, 24.)

3.3 Katujengi

Katujengille ei ole vielä yhtä selkeää määritelmää. Eurogang määritelmän mukaan katujengi on nuorista koostuva ryhmä, joka viettää paljon aikaa kaduilla. Katujengi on suhteellisen kestävä ja se kestää usein ainakin useita kuukausia. Katujengien toimintaan liittyy usein myös laitonta toimintaa eli rikollisten tekojen tekeminen sekä väkivaltainen käyttäytyminen. (Klein & Maxson 2006, 4.)

3.4 Aggressio

Aggressio on ihmisen synnynnäinen reagoititapa ympäristön ärsykkeisiin ja antaa ihmiselle voiman toimia. Aggressio antaa mahdollisuuden tuntea vihaa, halua hyökätä, halua puolustaa itseään, pitää puoliaan ja paeta. (Cacciatore 2008, 8.) Aggressiolla tarkoitetaan siis pelkästään tunnetta.

Aggression seurauksena ihmisessä syntyvät fyysiset reaktiot ja aivojen eri osat aktivoituvat. Aggressio on siis pelkästään tunne, kun taas väkivalta on teko, jotka on toteutettu päätöksen jälkeen. (Mielenterveystalo.fi, luettu 28.05.2022.)

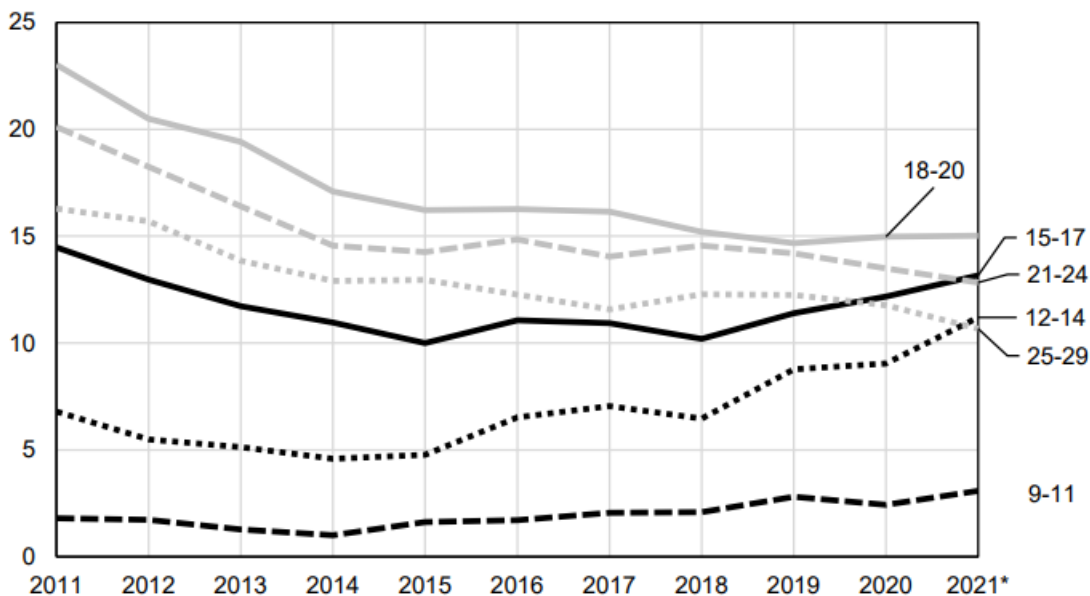
3.5 Väkivalta

Maailman terveysjärjestö WHO määrittelee väkivallan olevan tahallista fyysisen voiman tai vallan käyttöä taikka sillä uhkaamista. Väkivalta voi kohdistua ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen, yhteisöön tai ihmisryhmään. (Rikoksantorjunta.fi, luettu 18.05.2022.) Väkivallalla on monenlaisia ilmenemismuotoja ja väkivalta voi olla esimerkiksi fyysistä väkivaltaa, henkistä väkivaltaa, sosiaalista väkivaltaa, taloudellista väkivaltaa, seksuaalista väkivaltaa, uskonnollista väkivaltaa, vainoamista, kaltoinkohtelua ja laiminlyöntiä (Ensi- ja turvakotien liitto, luettu 18.05.2022). Maailman terveysjärjestö WHO:n määritelmän mukaan väkivalta voi hyvin todennäköisesti johtaa tai johtaa fyysiseen tai psyykkiseen vammaan, kehityksen häiriintymiseen, perustarpeiden tyydyttymättä jäämiseen tai pahimmassa tapauksessa kuolemaan (Rikoksantorjunta.fi, luettu 18.05.2022).

4 NUORTEN RIKOLLISUUDEN MÄÄRÄT

Kuten opinnäytetyöni johdannossa jo totesin, on Poliisin tulostietojärjestelmä Polstatin mukaan alle 18-vuotiaiden nuorten, erityisesti alle 15-vuotiaiden, väkivaltarikollisuus kasvanut viime vuosina. Erityisesti 12 – 14-vuotiaiden lasten rikosepäilyjen määrät ovat kasvaneet runsaasti ja merkittäväntä kasvua lukumääräisesti ovat näyttelleet perusmuotoisia pahoinpitelyitä koskevat epäilyt. Prosentuaalisesti eniten lisääntyneet ovat törkeät ryöstöt, henkirikokset sekä henkirikosten yritykset. (Danielsson 2022, 5.)

Rikoksista epäillyt 1 000 henkilöä kohti

Kuvio 1. Väkivaltarikoksesta epäillyt ikäryhmittäin 1000 henkilöä kohden vuosina 2011 – 2021.

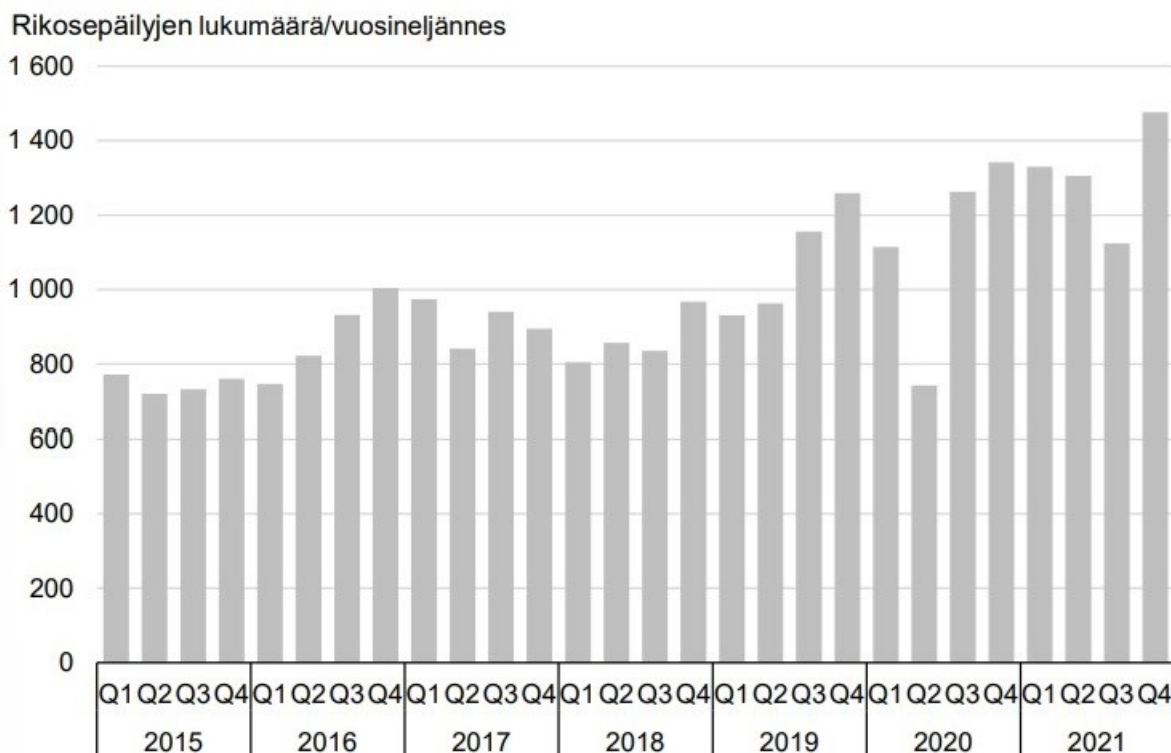
*Vuoden 2021 tiedot ennakkotietoja; väestörakennetta koskevat tiedot ovat 2021 ennakkotietoja (Danielsson 2022, 5).

Kuten edellä oleva kuvio 1. osoittaa, on vuodesta 2015 lähtien alle 15-vuotiaiden väkivaltarikollisuus lisääntynyt, joka aikaisemmin vuosina 2011 – 2014 oli laskusuunnassa. Nuorten väkivaltarikollisuudessa rikoksesta epäiltyjen asemassa on nähtävissä enemmän nuoria miehiä ja poikia, kuin tyttöjä ja nuoria naisia. (Danielsson 2022, 5 – 6.) Alle 15-vuotiaiden nuorten tekemissä rikoksissa perusmuotoiset pahoinpitelyt ovat olleet kasvusuunnassa ja erityisesti vuosina 2020 ja 2021 alikäisten tekemät vakavat väkivaltarikokset ovat lisääntyneet (Danielsson 2022, 18).

Nuorten kasvanutta väkivaltarikollisuutta voidaan pyrkiä selittämään monilla eri tekijöillä; koronatilanteella, jengiytymisellä, viranomaisvastaisuudella, huumausaineiden käytöllä ja sosiaalisella huono-osaisuudella (Danielsson 2022, 6). Henrik Elonheimon tekemän tutkimuksen perusteella

nuorisorikollisuutta ennustaa lapsuuden särkynyt perherakenne, vanhempien alhainen koulutustaso, käytöshäiriöt lapsuudessa ja kognitiivisten kykyjen heikkous, psykiatriset häiriöt sekä erilaiset psykososiaaliset ongelmat (Elonheimo 2010, 5). Nuorisorikollisuuteen voidaan myös nähdä vaikuttavan samalla alueella asuvien nuorten rikollinen käyttäytyminen sekä asuinalueen huono-osaisuus. Lisäksi nuoren vertaisverkostolla on katsottu olevan yhteys rikoskäyttäytymiseen nuoruudessa. (Danielsson 2022, 19.)

Edellä mainituista tekijöistä koronatilanteen ei voida katsoa olevan suoraa yhteydessä lisääntyneeseen väkivaltarikollisuuteen, koska väkivaltarikollisuus on lisääntynyt trendinomaisesti jo ennen koronatilanteen alkua, jonka Polstat-tiedotkin osoittavat alaikäisten väkivaltarikosepäilyjen ollessa korkealla jo vuoden 2019 kahden viimeisen vuosineljänneksen aikana (kuvio 2.). Alaikäisten nuorten suhtautuminen rikollisuuteen onkin muuttunut myönteisemmäksi vuosien 2016 – 2020 välillä ja rikollista elämäntapaa jopa ihannoidaan (Danielsson 2022, 7, 20).

Kuvio 2. Alaikäisten väkivaltarikoksia koskevien rikosepäilyjen määrät vuosineljänneksittäin 2015 – 2021, tilanne 10.1.2022 (Danielsson 2022, 7).

Alle 18-vuotiaiden ulkomaalaistaustaisten ja suomalaistaustaisten nuorten rikollisuus on kehittynyt pitkälti käsi kädessä, mutta tästä huolimatta ulkomaalaistaustaisten tekemiä rikoksia on määrällisesti enemmän, kuin suomalaistaustaisten tekemiä. Rikos- ja pakkokeinotilaston mukaan suomalaistaustaisten nuorten rikollisuuden taso on kasvanut 43 prosenttia ja ulkomaalaistaustaisten 37

prosenttia vuosina 2015 – 2020 vuoteen 2015 verrattuna. Ulkomaalaistaustaisten rikosepäilyjen määrä on kuitenkin huomattavasti korkeampi ja vuosina 2015 – 2020 ulkomaalaistaustaisia nuoria on epäilty noin 2,8 kertaa useammin väkivaltarikoksesta. Myös ulkomaalaistaustaisen väestön lisääntyessä yhä useampi väkivaltarikoksista epäilty on ulkomaalaistaustainen. Nuorten rikollisuuden kasvua ei kuitenkaan voida liittää kiinteästi johonkin tiettyyn ilmiöön, paikkaan tai väestöryhmään. (Danielsson 2022, 10, 18.)

5 JENGIYTYMISEN TAUSTATEKIJÄT

Sosiologi Marwan Mohammedin (2011) mukaan jengeihin liitytään neljästä eri syystä, jotka ovat ryhmään kuuluminen, itsensä hyväksyminen, vallan tunteen saavuttaminen ja rahavarojen lisääntyminen rikollisen toiminnan seurauksena. Ryhmään kuulumiseen liittyy jäsenten välinen yhteinen kokemus menneistä pettymyksistä ja epäselvistä tulevaisuuden näkymistä sekä myös itsensä näkeminen hyväksyttynä, merkityksellisenä ja menestyvänä yksilönä. Itsensä hyväksyttynä ja merkityksellisenä tunteminen saavutetaan jengin jäsenyydellä ja hankitulla statuksella. Korkea asema jengissä saavutetaan usein rikollisen toiminnan ja ulkopuolisten uhkaavaksi kokeman toiminnan kautta, joka antaa nuorelle hetkellisesti vallan tunteen. Rikollisen toiminnan avulla saavutetaan myös lisää tuloja, joka mahdollistaa taustoiltaan pienituloisten jengiläisten osallistumisen kulutusyhteiskuntaan. (Haapajarvi & Junnilainen 2014, 710.)

5.1 Katujengit Suomessa

Nuorten muodostamat katujengit ovat viime aikoina nostaneet päätään Suomessa, etenkin pääkaupunkiseudulla. Katujengit ihannoivat Yhdysvalloista peräisin olevaa gangsta rap -kulttuuria ja musiikkia, jossa ihaillaan rikollista elämää sekä korostetaan vastakkainasettelua toisten jengien kanssa (Massinen 2021; Sairanen 2022). Katujengeille on tyypillistä, että niillä on omat nimensä ja ne ovat identifioineet itsensä johonkin kaupunginosaan taikka postinumeroalueeseen (Massinen 2021; Sairanen 2022).

Suomessa katujengit koostuvat enimmäkseen nuorista miehistä, pääosin ensimmäisen ja toisen polven maahanmuuttajista, mutta katujengeihin kuuluu myös kantaväestöön lukeutuvia henkilöitä (Massinen 2021). Katujengien jäsenet ovat yleensä noin 20-vuotiaita, mutta mukaan mahtuu myös alaikäisiä, alle 15-vuotiaita lapsia, jotka osallistuvat jengien väkivallantekoihin sekä uhkailuihin (Massinen 2021; Palmén 2022). Katujengien jäsenet ovat usein syrjäytymisvaarassa tai syrjäytyneitä nuoria, joilla ei useimmiten ole työ- eikä opiskelupaikkaa (Massinen 2021).

Katujengien toimintaan liittyy usein laitonta toimintaa, joka on osa ryhmän identiteettiä ja elämäntapaa (Turvallisuuskomitea 2021). Katujengien jäsenet tekevät, yhdessä tai yksinään, erilaisia rikoksia, kuten omaisuusrikoksia, väkivaltarikoksia ja huumausainerikoksia. Osa jengien jäsenistä voi olla hyvinkin aktiivisesti mukana huumausainekaupassa, jolla on suora yhteys järjestäytyneeseen rikollisuuteen. (Palmén 2022.) Huumausainerikoksien lisäksi katujengien toimintaan liittyy myöskin väkivallanteot, joita kohdistetaan usein toisien katujengien jäseniä kohtaan (Massinen 2021). Myös esimerkiksi sovitut joukkotappelut, ryöstöt ja pahoinpitelyt, jotka voivat liittyä esimerkiksi huumausainekauppoihin, jotka ovat menneet pieleen, kuuluvat katujengien toimintaan. Näitä tapahtumia kuvataan ja ladataan sosiaaliseen mediaan. (Turvallisuuskomitea 2021.)

Sosiaalinen media korostuu merkittävästi, kun puhutaan eri katujengien välisistä vastakkainasetteluista. Katujengien keskeisillä jäsenillä voi olla tuhansia seuraajia sosiaalisen median alustoilla, jotka voivat vaikuttaa motivoivasti jengien välisien yhteenottojen syntyymiseen. (Sairanen 2022.) Sosiaaliseen mediaan jaetaan myös videoita, joissa nuoret tappelevat keskenään ja pahoinpitelevät toisiaan. Väkipalvta ei välttämättä ole asiassa se ydin, vaan sitä käytetään, jotta saataisiin arvostusta muilta. (Palmén 2022.)

5.2 Nuoruusiän kehityksen ja kaverisuhteiden vaikutus jengiytymiseen

Ihmisen kehittyä nuoruudessa varsin paljon monin eri tavoin, niin fyysisesti kuin psyykkisestikin. Persoonallisuus ja identiteetti kehittyvät suuresti nuoruudessa, jolloin nuori nimenomaan etsii omaa identiteettiään. Identiteetti tarkoittaa sitä kokonaisuutta, jonka ihmisen perusominaisuudet muodostavat ja jonka perusteella hänet tunnistetaan. Identiteetti muokkautuu nuoruudessa ja vielä aikuisuudessakin, kun taas persoonallisuuden piirteitä ihmisellä on jo syntyessään. (Kinnunen 2011, 24.)

Marcian (1976) mukaan identiteetin muotoutumisessa on neljä erilaista tilaa; identiteettihajaannus, suljettu identiteetti, identiteettikriisi ja kypsä identiteetti. Identiteettihajaannuksessa oleva nuori on passiivisessa tilassa eikä ole etsinyt identiteettiään, eikä täten vielä sitoutunut mihinkään. Suljetun identiteetin vaiheessa nuori ei ole myöskään etsinyt aktiivisesti identiteettiään, mutta on kuitenkin vahvasti sitoutunut identiteetin eri osa-alueilla esimerkiksi roolimalleihin, jotka ovat useimmiten nuoren vanhemmilta opittuja. Suljetun identiteetin vaiheessa olevan nuoren on hankala erottaa omia tavoitteitaan vanhempiensa tavoitteista. Identiteettikriisitilassa oleva nuori ei myöskään ole vielä löytänyt omaa identiteettiään, mutta aktiivisesti etsii ja kokeilee eri vaihtoehtoja löytääkseen oman identiteettinsä. Usein tässä tilassa olevat nuoret tuntevat olonsa tasapainottomiksi, eivätkä ole tyytyväisiä elämäänsä. Kypsän identiteetin vaiheessa nuori on käynyt läpi identiteettikriisin ja löytänyt sopivan identiteetin kokeiltuaan eri vaihtoehtoja itsenäisesti. Kypsän identiteetin omaava nuori hyväksyy itsensä, hänellä on vakaa minäkuva ja hän pystyy sitoutumaan oman elämän päämääriinsä. (Tamminen 2010, 138 – 140.)

Nuoruusiässä kaverisuhteet ja ikätovereista muodostetut ryhmät ovat keskeisessä asemassa. Ikätoveriryhmien muodostuminen on tekijä, joka tukee nuoren kehitystä ja vaikuttaa esimerkiksi nuoren identiteetin kehitykseen (Aalberg 2016, 41; Bohleber 2010, 40). Ryhmässä oleminen ja liikkuminen korostaa fyysistä läsnäoloa ja yhdessä tekemistä ja onkin usein nuorelle paikka, jossa oman epävarmuuden ja pienuuden tunteen voi unohtaa ja kadottaa hetkellisesti (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2021).

Nuoruusiässä alkaa irrottautuminen omista vanhemmista. Vanhemmista irrottautuminen aiheuttaa nuorelle tyhjyyttä, jonka ryhmään kuulumisen taas täyttää (Aalberg 2016, 41). Ryhmään kuulumisen auttaa nuorta käsittelemään nuoruudessa tapahtuvia muutoksia, joita ovat esimerkiksi vanhemmista irrottautuminen ja nuorella itsessään tapahtuvat psyykkiset muutokset (Bohleber 2010, 40). Nuorella on tarve löytää jokin kohde, jonka arvoihin sitoutua, eikä sitoutuminen vanhempien elämäntavasta antamaan malliin ole vaihtoehto, jonka vuoksi nuori hakeutuu samalla tavalla ajattelevien ikätoverien joukkoon kuin hän itse. Nämä ikätoverit tarjoavat nuorelle vaihtoehtoja arvoihin, elämäntapoihin ja uskomiseen liittyen. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2018.)

Nuori omaksuu ryhmän toimintatapoja ja pyrkii toimimaan niin, että hänet hyväksyttäisiin ryhmässä. Nuoren identifioituminen ryhmään voi olla joskus niinkin voimakasta, että oman mielipiteen julkituominen tai halu kritisoida tukahdutetaan. Äänekkäässä ja näyttävästi esillä olevassa ryhmässä epävarman nuoren itsevarmuus kohoaa. Ryhmä on nuorelle välivaihe, jonka nuori tarvitsee. (Aalberg 2016, 41 – 42.)

Nuorten muodostamissa ryhmissä nuoria samankaltaistaa ryhmän normit, mallioppiminen ja ryhmän jäsenten painostus noudattaa näitä asioita. Erityisen voimakkaasti normit säätelevät nimenomaan nuorten toimintaa, koska heidän arvot ja ajattelu eivät ole vielä yhtä kehittyneellä tasolla kuin aikuisilla. Nuoren ikätoverit voivat vaikuttaa hyvinkin paljon siihen, miten nuori käyttäytyy tai millaisia ratkaisuja hän tekee, koska nuori itse etsii vasta omaa tapaansa käyttäytyä, eikä nuoren ajatuksetkaan ole vielä vakiintuneita. (Nurmi ym. 2014, 167.) Nuorten muodostamien ryhmien käytösnormeihin kuuluu usein myös aggressiivinen haastaminen (Bohleber 2010, 40).

Nuoret hakeutuvat tai valikoituvat yleensä ryhmiin, jotka ovat tietynlaisia. Tähän päätökseen voivat vaikuttaa ryhmän piirteet, esimerkiksi harrastukset, tupakointi tai alkoholi. Ryhmään mukaan pääsyyn voi vaikuttaa myös esimerkiksi nuoren ominaisuudet ja piirteet. Nuoren ikätoveriryhmällä on keskeinen vaikutus myös aiemmin mainittuun ulkosuuntautuneeseen ongelmakäyttäytymiseen. Nuoret hakeutuvat samanlaisten nuorten pariin, esimerkiksi käytöshäiriöiset ja rikollisia tekoja tekevät ovat yleensä samoissa porukoissa. (Nurmi ym. 2014, 167 – 168, 172.) Nuoruusiässä kynnyksen antisosiaalisuuteen ja rikollisuuteen onkin häilyvä (Bohleber 2010, 40).

5.3 Nuorten hyvinvoinnin vaikutus jengiytymiseen

Nuorten hyvinvointiin vaikuttaa moni asia ja nuorten hyvinvointi onkin parantunut Suomessa 2000-luvulla. Suurin osa nuorista siirtyy aikuisuuteen ilman suurempia ongelmia, kun puhutaan esimerkiksi koulutuksesta, toimeentulosta, työllistymisestä, terveydestä ja vapaa-ajasta. On kuitenkin nuoria, joille siirtyminen aikuisuuteen ei tapahdu ongelmitta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021.) Seuraavaksi tarkastelen tekijöitä, jotka vaikuttavat nuorten hyvinvointiin.

Osallisuus on kokemus kuulumisesta lähiyhteisöihin ja yhteiskuntaan, johon nuori voi vaikuttaa. Osallisuus vaikuttaakin merkittävästi nuoren hyvinvointiin. Nuorella on mahdollisuus olla työelämässä, opiskella, osallistua vapaa-ajan viettoon ja sosiaaliseen toimintaan sekä käyttää peruspalveluja ja päästä terveydenhuoltoon. Vertaisryhmät ovat nuoruudessa tärkeä tuki nuoren kasvun kannalta. Kokemus kuulluksi tulemisesta ja mahdollisuudesta vaikuttaa omaan elämäänsä ovat nuoren hyvinvointia tukevia elementtejä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021.)

Perhe on nuoren hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä yksi painavimmista. Mikäli perheessä on asioita, jotka ovat kasautuneita tai kuormittavat perheen arkea, ne voivat alkaa heijastumaan nuoren elämään. Tällaisia tekijöitä voivat olla esimerkiksi perheen toimeentulovaikeudet, vanhemman psykiatrisen sairaus tai muutokset perheolosuhteissa. Vastaan voi tulla tilanne, etteivät vanhemmat ole enää kykeneviä vastaamaan lapsen kasvattamisesta kotona, jolloin tarve nuoren sijoitukselle ja huostaanotolle kodin ulkopuolelle voi tulla kyseeseen. Nämä tekijät lisäävät keskimääräistä enemmän hyvinvoinnin haasteita nuorelle. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021.)

Sosiologi Marwan Mohammed on tutkinut Pariisilaisia nuorisojengejä ja Mohammedin mukaan jengeihin liittymiseen vaikuttavien tekijöiden taustalla on yleensä ongelmat kotona ja koulussa. Pariisilaisissa jengeissä valtaosa nuorista elävät köyhissä, suurissa tai vain yhden aikuisen varassa olevissa perheissä. Tilanteen ollessa kotona vaikea, nuoret lähtevät etsimään kodin ulkopuolelta tekemistä ja myös puhdasta huoletonta olemista. Vanhemmilla ei ole mahdollisuuksia valvoa nuoren koulunkäyntiä tai tekemisiä vapaa-ajalla, jolloin nuori voi täyttää tyhjäksi jääneen tilan vertaisryhmistä muodostuneilla jengeillä. (Haapajarvi & Junnilainen 2014, 709.)

Peruspalveluiden käyttöön on jokaisella oikeus. Peruspalveluita ovat esimerkiksi sosiaali-, terveys-, opetus- ja liikuntapalvelut. Palveluilta odotetaan tietoa ja tukea sekä mahdollisuutta rakentaa itsetuottamusta, turvallisuuden tunnetta ja uskoa siitä, että selviää itsenäisesti. Kaikki nuorista ei kuitenkaan koe saavansa tarvitsemaansa tukea ja apua peruspalveluista tai eivät koe palveluita hyödyllisiksi. Peruspalveluiden piiriin pääseminen vaihtelee myös asuinpaikkakunnan mukaan. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021.)

Nuoren positiiviseen kokemukseen peruspalveluista vaikuttavat monet tekijät. Työntekijöiden vaihtuvuus, pitkät jonotusajat ja hajanaiset palvelut voivat olla riskitekijöitä nuoren kokemukseen palveluista. Nuoret voivat kokea tulevansa sivuutetuiksi ja eri lähtökohdista tulevia nuoria saatetaan määritellä syrjäytyneiksi ja haavoittuviksi sekä heihin kohdistetaan ongelmanratkaisuun perustuvia tukimuotoja, jotka eivät vahvista nuoren omia toiveita, osallisuutta tai toimijuutta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021.)

Sosiologi Marwan Mohammed on todennut tutkimuksissaan, että Pariisilaisista jenginuorista lähes kaikki olivat kokeneet syrjintää ja ohjauksen puutetta peruskoulussa. Nuorille syntyy epäluottamuksen tunne yhteiskunnan keskeisiä instituutioita ja palkkatyötä kohtaan syrjinnän ja suuren työttömyyden seurauksena. Mikäli nuoren perhe ei ole auttamassa nuorta pääsemään yhteiskuntaan kiinni, varsinkin nuoret miehet saattavat rakentaa toimijuutensa uhmakkuuden ja ulkopuolisuuden varaan. (Haapajarvi & Junnilainen 2014, 710.)

5.4 Syrjäytymisen vaikutus jengiytymiseen

Osa syrjäytymisvaarassa olevista nuorista tulee perheistä, joissa ongelmia on ollut jo pitkään ja ne vaikeuttavat nuoren pärjäämistä. Syrjäytymisvaarassa oleva nuori voi tulla myös perheestä, jossa ei ole ollut suurempia ongelmia. Nuorten syrjäytymisessä merkittäviä riskitekijöitä ovat nuoren matala koulutus, pitkäaikainen työttömyys, toimeentulo-ongelmat sekä mielenterveys- ja päihdeongelmat. Mitä enemmän riskitekijöitä kasaantuu, sitä suuremmaksi syrjäytymisen riski kasvaa. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022.)

NEET-nuoret, Not in Education, Employment or Training, tarkoittaa nuoria, jotka eivät ole töissä tai koulutuksessa, eivät opiskele eivätkä suorita siviili -tai asepalvelusta. Nuorten normaalissa elämässä on ajanjaksoja, jolloin ei olla työssä tai koulussa, vaan jolloin nuori esimerkiksi valmistautuu pääsykokeisiin. Pitkittyessään tällaiset ajanjaksot voivat vaikeuttaa opiskeluihin tai töihin pääsemistä ja täten altistaa syrjäytymiselle. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022.)

Yksi iso syy katujengien muodostumiseen Suomessa on syrjäytyminen. Maahanmuuttajataustaisille katujengit ovat tapa, jonka avulla selvittää arjesta suomalaisessa yhteiskunnassa, kun taustalla on vaikuttamassa tulevaisuuden näköalattomuus ja syrjäytyminen. Maahanmuuttajataustaisien nuorten vanhemmat eivät myöskään välttämättä osaa hakea apua lapsilleen. Vanhemmat eivät välttämättä ole kotoutuneet Suomeen onnistuneesti tai eivät tunne suomalaista järjestelmää taikka eivät luota suomalaiseen viranomaiseen. (Mustonen & Rastamo 2021.)

5.5 Sosiaalisen identiteetin teoria

Jengiytymistä voidaan tarkastella Henry Tajfelin (1970) kehittämän sosiaalipsykologisen sosiaalisen identiteetin teorian kautta. Sosiaalisen identiteetin teoriaa voidaan pitää ryhmäkäyttäytymisen perustana, jonka itsekategorioinnin teoria osoittaa. Itsekategorioinnin teoria selittää mikä ohjaa ihmistä siirtymään henkilökohtaisen identiteetin mukaisesta toiminnasta sosiaalisen identiteetin mukaiseen toimintaan, jota kutsutaan depersonalisoitumiseksi. Depersonalisoitumisessa ihminen näkee oman minänsä osana kaikille sisäryhmän jäsenille yhteistä kategoriaa. (Haslam, Reicher & Platow 2012, 80.) Ihmisen kuuluessa erilaisiin ryhmiin, vaikuttavat ryhmät ihmisen käyttäytymiseen.

Ihmisen ajatus omista eduistaan on tämän yhteisön mukainen ja yksilö saattaa olla valmis luopumaan omista eduistaan ryhmän vuoksi. Depersonaloituneen ihmisen itsetunnon kannalta on olennaisinta se, että missä asemassa ryhmä on. Yksilön minän pystyvyyden tunne vastaavasti on riippuvainen siitä, kykeneekö ryhmä saavuttamaan omat tavoitteensa vai ei. (Haslam ym. 2012, 81 – 82.)

Sosiaalisen identiteetin teorian mukaan ihminen määrittelee itsensä ryhmäjäsenyyksien perusteella. Sosiaalisen identiteetin teoriaan liittyy kolme prosessia; kategorisoiminen, identiteetti ja vertaileminen. Kategorisoimisen voidaan katsoa olevan ihmisen perustava inhimillinen kyky, koska ihmiset ovat taipuvaisia asettamaan havaintojaan eri kategorioihin. Ihmiset jakavat maailmaa vastapareihin, kuten me ja he, jonka jälkeen asettavat itsensä itselleen sopiviin kategorioihin. Näihin kategorioihin ja ryhmiin kuuluttaessa ihminen rakentaa omaa identiteettiään jäsenyyksien perusteella, jolloin identiteetti koostuu kaikkien eri ryhmien jäsenyyksistä. Jos ihmisen identiteetti juontaa juurensa vain niistä ryhmistä, joihin ihminen kuuluu, on ihminen sinut itsensä kanssa vain silloin, jos pystyy pönkittämään oman ryhmänsä asemaa, arvoa ja menestystä. Ryhmään kuulumisen voikin olla ihmisen omanarvontunnon erityisen tärkeää. (Burr 2010, 93 – 94.)

Sosiaalisen identiteetin teorian mukaan ihminen omaksuu ryhmän jäsenyyden melko helposti ja ihminen suosii omaa ryhmäänsä toisten ryhmien kustannuksella, ja vertailee omaa sisäryhmäänsä toisiin ryhmiin eli ulkoryhmiin. Vertailun avulla ryhmän jäsenet alkavat arvioimaan omaa ryhmäänsä myönteisemmin ja ulkoryhmiä negatiivisemmin. (Burr 2010, 93; Haslam ym. 2012, 77.)

Ihmisen itsetunnon kannalta on tärkeää, että rakennettu identiteetti on positiivinen sekä arvostettu. Tämän vuoksi ihminen usein arvostaakin niitä ryhmiä ja kategorioita, joihin itse kuuluu. Esimerkiksi jos kuulumista tiettyyn nuorten katujengiin pidetään arvostettuna asiana nuorten keskuudessa, kuuluminen tähän katujengiin pönkittää nuoren identiteettiä ja omanarvontuntoa. Kuitenkaan omanarvontuntoa ei takaa pelkästään tiettyyn ryhmään kuuluminen. Ryhmän jäsenyyteen liitettyllä arvostuksella on merkitystä nimittäin vain silloin, jos sitä verrataan jonkin toisen ryhmän jäsenyyden pienempään arvostukseen. Tämän vuoksi ihmiset usein arvostavatkin omaa ryhmäänsä ja vähättelevät ryhmiä, joihin ei itse kuulu. (Burr 2010, 95 – 96.) Positiivisesti määritellyn oman sisäryhmän antaessa turvaa yksilölle ja aineksia sosiaalisen identiteetin rakentamiselle, voi se samalla olla yhteiskunnan näkökulmasta kielteistä ja lopulta yksilönkin kannalta jopa tuhoisaa.

Voidaankin siis todeta, että katujengien väkivaltaisissa yhteenotoissa vastakkain olevien jengien on helpompi käyttäytyä väkivaltaisesti, kun lähtökohtaisesti suhtautuminen vastakkaiseen jengiin on negatiivinen ja vastakkainen jengi on määritelty uhkaavaksi. Tämä sama ilmiö on nähtävissä esimerkiksi sodissa, kun vastapuoli nähdään pelkästään negatiivisessa valossa ja yksilö on valmis uhraamaan itsensä yhteisön edun ollessa niin tärkeä (Haslam ym. 2012, 81).

6 VÄKIVALTAISEN KÄYTTÄYTYMISEN TAUSTATEKIJÄT

Väkivaltaisuus on monen tekijän summa. Väkivaltaiseen käyttäytymiseen vaikuttaa niin geneettinen kuin sosiaalinenkin perimä, fyysiset ja sosiaaliset ympäristötekijät sekä yksilön persoonallisuus. Väkivaltaisen käytöksen taustalla syvimmillään on kokemus siitä, että ihmisen täytyy puolustaa omaa minuuttaan ja olemassaolonsa oikeutta. (Schulman 2004, 149.) Ihmisen kokiessa minän eheyteen kohdistuvan uhan, kaikkein primitiivisin fyysinen reaktio siihen on väkivalta (Parsons 2014, 109).

Väkivaltaisen käyttäytymisen pohjalla on monia syitä, jotka voivat johtaa ihmisen käyttäytymään väkivaltaisesti. Tällaisia syitä ovat muun muassa väkivallan näkeminen tai kokeminen, jengiin kuumuminen, traumaattinen lapsuus, hyväksikäyttökokemukset, alkoholi, koulukiusaaminen, narsistiset persoonallisuuden piirteet sekä väkivaltaisen sisällön katseleminen televisiosta. Tästä huolimatta kaikki, joilla näitä asioita on ollut elämässä, eivät käyttäydy väkivaltaisesti, vaan käytöksen pohjalla on paljon muitakin vaikuttavia tekijöitä. Näitä tekijöitä ovat muun muassa yksilön kehitykselliset saavutukset, kuten omien tunteiden hallinta, yllykkeiden hallinta, normien ja moraalissäädösten sisäistäminen sekä kyky kestää sisäisiä ja ulkoisia paineita. (Schulman 2004, 150.)

Ihmisen psyykkisiin prosesseihin voidaan nähdä liittyvän tekijöitä, joiden voidaan katsoa olevan väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla. Näitä tekijöitä voivat olla persoonallisuuden häiriöt, traumatisoituminen lapsuudessa, narsismi ja psyykkinen konflikti. (Bohleber 2010, 44; Kempainen 2000, 62; Nurmi ym. 2014, 171; Parsons 2014, 211.)

6.1 Väkivaltaisen käyttäytymisen kehityslinjat

Käytöshäiriöt, aggressiivisuus ja rikollisuus ovat ulkosuuntautunutta ongelmakäyttäytymistä ja kulkevat käsi kädessä. Ulkosuuntautunut ongelmakäyttäytyminen on suhteellisen pysyvää, vaikkakin muuttaa muotoaan ikäkaudesta toiseen siirryttäessä. Ulkosuuntautunut ongelmakäyttäytyminen voidaan jakaa kolmeen kehityslinjaan; ensimmäinen kehityslinja alkaa usein aggressiivisuutena, kiusaamisena koulussa ja jatkuu tappeluihin osallistumisena sekä vakavana väkivaltaisuutena, toinen kehityslinja alkaa pienillä omaisuusrikoksilla ja kehittyy vandalismiksi ja vakavaksi omaisuusrikollisuudeksi sekä kolmas kehityslinja, joka alkaa tottelemattomuudella ja kehittyy usein vaikeammaksi auktoriteettiongelmaksi. (Nurmi ym. 2014, 171.)

Käytöshäiriöt, aggressiivisuus ja rikollisuus ovat siis piirteitä, jotka esiintyvät samoilla ihmisillä. Näiden ihmisten kehitykselliset taustat ovat usein myös samankaltaisia. Lapsen temperamentti- ja impulsiivisuus, kontrolloimattomuus ja vaikea temperamenttityyppi ovat usein taustalla ihmisillä, jotka myöhemmin nuoruudessa kärsivät käytöshäiriöistä, aggressiivisuudesta ja syyllistyvät

rikollisiin tekoihin. Näiden lisäksi myös vähäinen älykkyys voi olla tekijä, joka altistaa käytöshäiriöille ja rikollisuudelle, mutta voi olla myös selitettävissä heikosta koulumenestyksestä, joka on voinut johtaa huono-osaisuuteen myöhemmässä elämässä. (Nurmi ym. 2014, 171.)

Nuorten käytöshäiriöiden ja rikollisuuden taustalla voi olla nuoren vanhempien heikko ja vaihteleva kurinpito, vähäinen ohjaus sekä ankarien rangaistusten käyttäminen. Tällaisen vanhemmuuden voidaan katsovan olevan lähellä autoritääristä ja välinpitämätöntä kasvatusta, jolla on lisäävä vaikutus nuorten rikollisuuteen. Kasvatustyylin lisäksi perheen konfliktit, erityisesti väkivallan näkeminen, lisää käytöshäiriöitä ja rikollisuutta. Myös lasten hyväksikäyttö on tekijä, joka on yhteydessä myöhemmin tehtyihin rikoksiin. (Nurmi ym. 2014, 171.)

6.2 Lapsuusajan trauman ja sisäisen psyykkisen konfliktin vaikutus väkivaltaiseen käyttäytymiseen

Ihmisen väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla voi olla lapsuudessa koettu trauma. Trauma on seurausta varhaisessa lapsuudessa koetuista ympäristön puutteellisuuksista sekä siitä, miten nämä puutteellisuudet ovat vaikuttaneet lapseen. Nämä puutteellisuudet ovat voineet ilmentyä esimerkiksi suojelevan henkilön poissaololla, josta lapselle on seurannut täysi avuttomuuden ja yksinolon tunne. Kun lapsi on jäänyt yksin, ei tälle ole kehittynyt niin sanottua joustavaa psykologista kalvoa, jonka avulla pystyisi selviämään aggression, avuttomuuden ja pettymysten tunteiden kanssa. Tämä seurauksena ihminen ei kykene sietämään pettymyksiä taikka kritiikkiä kovinkaan hyvin, eikä käyttämään aggressiotaan hyväksyttävällä ja asianmukaisella tavalla puolustaakseen ja suojellakseen itseään. (Parsons 2014, 109 – 111.)

Väkivaltaisesti käyttäytyvällä ihmisellä, joka varhaisessa lapsuudessaan on kokenut edellä mainittuja puutteellisuuksia, ei ole tätä sisäistä joustavaa suojelevaa kalvoa, vaan hänelle on kehittynyt horjumaton suojamuuri. Tällainen ihminen voi tuntea itsensä vahvaksi ja voittamattomaksi, mutta kohdatessaan pieniäkin pettymyksiä, hän on erittäin haavoittuvainen. Uhka, joka läpäisee ihmiselle kehittyneen horjumattoman suojamuurin, saa aikaan taistele tai pakene -reaktion. Lapsuudessaan traumatisoituneelle voi taten mikä tahansa traumaan liittyvä asia toimia ihmisen kokemana hyökkäyksenä häntä kohtaan, joka voi saada ihmisen toimimaan väkivaltaisesti. (Parsons 2014, 109 – 110, 118.)

Negatiivisen tapahtumat ja kokemukset voivat olla traumatisoituneelle henkilölle sietämättömiä, koska negatiivisen kokemusten käsittelylle ei ole käytössä tarvittavia keinoja ja vastoinkäyminen tai negatiivinen kokemus tuntuu siltä, että ihmisen minuutta muserrettaisiin ja olemassaolon oikeutta riistettäisiin, jonka vuoksi ihminen pyrkii pääsemään eroon tästä negatiivisesta tunnetilasta millä keinolla tahansa, esimerkiksi väkivaltaisella käyttäytymisellä. Väkivallanteon aikana traumatisoitunut ihminen pakenee omia pelkojaan ja irrottaa pelko- uhkakokemuksena itsestään ja sijoittaa sen

toiseen. Kieltämällä oman pelkonsa väkivallantekijä tuntee olevansa voimakas ja täten kokee hallitsevansa sietämätöntä olotilaansa. (Schulman 2004, 149 – 152.) Väkivalta voidaankin nähdä ihmisen yrityksenä ratkaista trauma, joka on ylitsepääsemätön (Parsons 2014, 109).

Kokemukset lapsuudessa vaikuttavat ihmisen käytökseen myöhemmässä iässä. Lapset, jotka ovat kokeneet jatkuvaa ja vakavaa väkivaltaa, oppivat käyttämään sitä ristiriitojen ratkaisussa ja järkeitävät väkivallan käyttöä. Useat tutkimukset ovatkin osoittaneet, että lapsuudessaan väkivaltaa kokeneet käyttäytyvät muita todennäköisemmin nuoruusiässä ja aikuisuudessa väkivaltaisesti. (Bohleber 2010, 44; Schulman 2004, 150.)

Kirsti Lagerspetz on useiden tutkimusten pohjalta tiivistänyt viisi keskeistä tekijää, jotka ovat olleet väkivaltaisesti käyttäytyvien lapsuuksissa läsnä. Näitä tekijöitä ovat; väkivallantekijät ovat itse joutuneet väkivallan kohteeksi lapsuudessaan, väkivallantekijät ovat nähneet muiden käyttäytyvän aggressiivisesti ja väkivaltaisesti muita kohtaan, väkivallantekijöillä ei ole ollut lähipiirissään ristiriitailanteissa harkitusti toimivia aikuisia samastumiskohteita, väkivallantekijät ovat saaneet toimia aggressiivisuutensa kanssa kontrolloimattomasti sekä väkivallantekijöiden kasvattajat ovat olleet lämpöä ja empatiakykyä vailla. (Schulman 2004, 152.)

Steinin psykoanalyttisessä tutkimuksessa, jossa tutkimuskohteena oli väkivaltarikoksista tuomitut, havaittiin, että osa väkivaltarikoksista tuomituista olivat olleet lapsuudessa pahoinpitelyiden kohteina. Pahoinpitelyt olivat keskimäärin niin vakavia, että lapset selviytyivät tilanteista suojautumalla dissosiaation avulla. (Bohleber 2010, 53.) Dissosiaatio tarkoittaa ihmisen kyvyttömyyttä yhdistää ajatukset, tunteet, muistot tai muut kokemukset mielekkääksi kokonaisuudeksi (Koivisto 2020, 161).

Ferdinand Sutterluty (2002) on tehnyt sosiaalitieteellisen tutkimuksen, jonka lähtökohtana oli ilmiö, että väkivaltaisten nuorten väkivallanteot aiheuttavat tekijässä positiivisia ja jännittäviä kokemuksia tekojen siirtäessä tekijät euforian tilaan. Tutkimuksen perusteella väkivallantekoihin nuoria motivoi fyysinen ylemmyden kokemus, nautinto kivun todistamisesta toisessa ja jokapäiväinen euforinen rajojen rikkomisen. Lähes poikkeuksetta nämä nuoret olivat kasvaneet perheissä, joissa oli havaittu olevan jatkuvaa väkivaltaa. Väkivaltaa oli kohdistettu niin lasta kuin myös muita perheenjäseniä kohtaan. Välitön väkivalta, puolustusmahdollisuuksien puute, ahdistus, jatkuva avuttomuuden tunne ja piittaamattomuuden kokemus aiheuttavat tuhoavaa vaikutusta kehityksessä myöhemmissä ikävaiheissa. Tällaiset lasten itsekäsitystä negatiivisella tavalla muuttavat olosuhteet johtavat myöhempään välinpitämättömyyden kokemuksiin perheessä ja koulussa. Näiden lisäksi myös vihan ja kostonhalun tunteet, jotka on heijastettu tulevaisuuteen, sisältävät ajatuksen itsestä rikollisten toimijoiden tekijänä. Hallitsevaksi toivefantasiaksi tulee voiman saavuttaminen toisten yli ja siitä nauttiminen. (Bohleber 2010, 45.)

6.3 Persoonallisuuden häiriöiden vaikutus väkivaltaiseen käyttäytymiseen

Väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla saattaa olla persoonallisuuden häiriö (Flinck 2006, 23). Väki-
vallalla uhkaaminen on yhdistetty persoonallisuushäiriöihin, etenkin antisosiaaliseen, narsistiseen,
paranoidiseen ja epävakaaseen persoonallisuuteen. Erityisesti psykopaattiset persoonallisuuspiir-
teet liittyvät suunnitelmalliseen kohdennettuun väkivaltaan. (Kaltiala & Lindberg 2021.) Käsitte-
lensä seuraavaksi tarkemmin näitä persoonallisuuden häiriöitä.

6.3.1 Antisosiaalinen persoonallisuus

Antisosiaalisesta eli epäsosiaalisesta persoonallisuushäiriöstä kärsivä ihminen on usein välinpitä-
mätön ja kyvytön taikka haluton ymmärtämään muiden ihmisten tunteita. Epäsosiaaliseen persoo-
nallisuuteen liittyy usein myös vaikeudet impulssikontrollin kanssa ja aggressiivisuus, mitkä yh-
dessä empatiakyvyn puutteen kanssa aiheuttavat usein konflikteja. (Persoonallisuushäiriöt, Mehi-
läinen, luettu 23.05.2022.) Epäsosiaalisella persoonallisuudella ei ole kykyä sietää turhautumista
eikä omaa pitkäjänteisyyttä ihmissuhteissa. Epäsosiaalinen persoonallisuushäiriö voi ilmentyä
myös räjähdysherkkyytenä. (Repo-Tiihonen & Hallikainen 2016.)

Epäsosiaalista persoonallisuushäiriötä tavataan usein vangeilla, jonka vuoksi siihen voidaan luon-
nehtia kuuluvan rikollinen käyttäytyminen (Repo-Tiihonen & Hallikainen 2016).

6.3.2 Narsistinen persoonallisuus

Kaikilla ihmisillä on jonkin verran narsismia, mutta tällainen terve narsismi ei ole pahaa vaan ter-
vettä itsekkyyttä. Terveessä narsismissa ihmiselle ei tuota ongelmia torjua ikäviä tunteita taikka
kääntää niitä voitoksi. Sairaalloinen narsismi tulee kyseeseen silloin, kun ihmisen psykologinen
identiteetti on muodostunut patologisen itsekeskeiseksi. (Kemppinen 2000, 65 – 66.)

Narsistinen persoonallisuuden häiriö on psyykinen häiriö, joka alkaa muodostua lapsuudessa, kun
itsetunnon kehittyminen häiriintyy. Tunne-elämän häiriintyminen vaikeuttaa tervettä kehitystä, jonka
seurauksen käsittelemättömät tunneristiriidat aiheuttavat kehityksessä ongelmia. (Kemppinen
2000, 66.)

Narsistiselle ihmiselle ominaisia piirteitä ovat muun muassa empatiakyvyn puutteellisuus, toisten
ihmisten manipulointi ja heikko itsetunto. Narsisti haluaa saada toisilta ihmisiltä ihailua, eikä kestä
toisten ihmisten antamaa kritiikkiä. (Kemppinen 2000, 59 – 60.) Narsistiseen persoonallisuuteen
kuuluu suuruuskuvitelmia ja ylimielisyyttä, mutta näiden taustalla on kuitenkin kehittämätön ja haa-
voittuvainen itsetunto (Narsistinen persoonallisuus, Mehiläinen, luettu 23.05.2022). Narsistille tyy-
pillistä on myös tunne-elämän kypsyttämättömyys ja narsistille tavanomaisista onkin reagoida toisten
ärsytykseen raivokohtauksilla (Kemppinen 2000, 59 – 60).

Narsistiselle ihmiselle tyypillistä on konfliktinhakuisuus. Konflikteihin hakeutuminen johtuu impulssikontrollin pettämisestä, joka tarkoittaa sitä, että ihminen menettää kontrollinsa tilanteessa. Impulssikontrollin pettämisestä seuraa erityisen itsekeskeinen ja aggressiivinen käytös sekä mahdolliset raivokohtaukset. Narsistisen nuoren käytöksen takana on kaipuu huomion saamisesta ja hyväksytyksi tulemisesta. (Kemppinen 2000, 62.)

6.3.3 Paranoidinen persoonallisuus

Paranoidisesta eli epäluuloisesta persoonallisuudesta kärsivä ihminen on epäluuloinen ja erityisen herkkä pettymyksille ja näkee muiden ihmisten neutraalinkin käyttäytymisen hyökkäävänä, vihamielisenä ja halveksivana. Epäluuloisen persoonan on vaikea antaa anteeksi toiselle kokemiaan loukkauksia ja taipumus kokemusten vääristymiseen. Epäluuloisesta persoonallisuudesta kärsivä on usein liiallisen itsekeskeinen sekä omahyväinen ja on usein taipuvainen epäilemään perusteettomasti kumppaniaan uskollisuudesta. (Marttunen, Eronen & Henriksson 2017, 476.)

6.3.4 Epävakaata persoonallisuus

Epävakaasta persoonallisuushäiriöstä kärsivän mieliala on usein sekä ennustamaton että oikukas ja epävakaata persoonallisuus usein toimii hetken mielialojohdosta, eikä ajattele toiminnan seurauksia. Epävakaasta persoonallisuushäiriöstä kärsivälle tunteenpurkaukset ja riitautuminen toisten ihmisten kanssa on ominaista. Epävakaata persoonallisuus kärsii usein myös impulsiivisuudesta. Impulsiivisuus tulee esiin tunne-elämän epävakaana sekä yllykkeitten hallinnan puutteena. Väkivaltaiset purkaukset sekä uhkaava käytös ovat epävakaasta persoonallisuushäiriöstä kärsivälle tyypillisiä, varsinkin reaktioina muiden antamaan kritiikkiin. (Korkeila 2020, 16 – 17.)

Epävakaasta persoonallisuudesta kärsivällä on vaikeuksia hallita erityisesti kielteisiä tunteitaan. Vaikeus tunteiden hallinnassa heijastuu usein ihmisellä mielialan vaihteluihin ja mieliala vaihtelee usein ahdistuneesta masentuneeseen taikka vihaisuuteen. Epävakaalla persoonallisuudella on usein taipumus myös impulsiivisuuteen eli toimimiseen hetken mielialojohdosta. (Koivisto 2020, 30.)

Epävakaalla persoonallisuudella on usein hankaluuksia ihmissuhteissa. Epävakaata persoonallisuus pelkää hylätyksi tulemista ja tämän vuoksi takertuu kovastikin toiseen ihmiseen. Näistä hankaluuksista usein syntyy riitoja ja riitojen aikana voi esiintyä väkivallan impulsseja, joita epävakaan persoonallisuuden on hankala hallita. (Koivisto 2020, 30.) Epävakaan persoonallisuuden taustalla on usein trauma, emotionaalinen laiminlyönti, hylätyksi tulemisen pelko taikka perintötekijät tai taipumus ahdistua tai tuntee vihaa (Epävakaata persoonallisuus, Mehiläinen, luettu 23.05.2022).

6.3.5 Psykopaatti

Psykopatia on luonteen häiriö, jolle ominaisia piirteitä ovat muun muassa itsekeskeisyys, syyllisyyden ja empatiankyvyn puuttuminen, lipevyys, impulsiivisuus ja toistuva rikollisuus. Psykopaateilla on usein aivotoiminnan tai autonomisen hermoston poikkeavuutta, joka on aiheuttanut hankaluuksia yksilölle jo lapsuudessa. (Repo-Tiihonen 2007.)

Psykopatia voi ilmetä lievemmin tai voimakkaammin eri yksilöillä. Psykopatian lievimpiä ilmenemismuotoja ovat esimerkiksi toistuva harmiton valehtelu ja voimakkaimpia ilmenemismuotoja raa'at rikokset. (Repo-Tiihonen 2007.)

Rikollisten tekojen, jopa väkivaltarikosten tekeminen on psykopaateilla alkanut usein jo nuorena. Psykopaatti saattaa tehdä väkivaltarikoksia toimien impulsiivisesti, seksuaalirikoksia valikoiden tarkkaan kohteensa taikka omaisuusrikoksia huijaamalla kohdettaan. Kaikille näille yhteistä on kuitenkin uhriin kohdistuva häikäilemätön ja halventava asenne sekä vastuun kantamisen puuttuminen. Näiden lisäksi psykopaatti saattaa myös pyrkiä luomaan käsityksen siitä, että hän itse onkin tapauksessa uhrin asemassa. (Repo-Tiihonen 2007.)

6.4 Persoonallisuuden piirteiden vaikutus väkivaltaiseen käyttäytymiseen

Liisa Keltikangas-Järvinen (1977) on tehnyt väitöskirjan, jossa tutkimuksen kohteena olivat itsemurhaa yrittäneet ja väkivaltarikoksista tuomitut ihmiset. Tutkimustulosten perusteella väkivaltainen käyttäytyminen oli yhteydessä tiettyihin persoonallisuuden piirteisiin. Piirteiden voimakkuus vaihteli yksilöiden välillä ja kaikilla ei ilmennyt kaikkia piirteitä. (Keltikangas-Järvinen 1978, 27 – 35.) Seuraavaksi käsittelemme Keltikangas-Järvisen tutkimuksessa esiin nousseita persoonallisuuden piirteitä.

Itsekeskeisyys. Destruktiiviseen eli tuhoikäyttämiseen taipuvaan persoonallisuuteen kuuluu itsekeskeisyyttä. Itsekeskeisen ihmisen kyky ottaa muita huomioon on vähäinen ja hänen taitonsa sosiaalisissa tilanteissa ja ihmissuhteiden ylläpitämisessä ovat puutteelliset. Tällainen ihminen ajattelee, että hän on itse se, jonka ympärillä maailman tulisi pyöriä. (Keltikangas-Järvinen 1978, 27 – 28.)

Heikko itsetunto. Itsekeskeisyys on yhteydessä heikkoon itsetuntoon. Heikon itsetunnon omaava loukkaantuu herkästi ja hänen kykynsä sietää itseensä kohdistuvaa kritiikkiä on heikko. Heikon itsetunnon omaavalla on tarve olla toisten ihailun kohteena ja tällainen ihminen tekeekin mitä vain saadaakseen huomiota. Huomion ei kuitenkaan tarvitse olla positiivista, vaan esimerkiksi se, että toiset pelkäävät häntä, saa hänet tyytyväiseksi. Tällaisen ihmisen aggressiivisen käyttäytymisen voi aiheuttaa esimerkiksi se, ettei hän koe saaneensa tarpeeksi huomiota kavereiltaan tai että hänen

rohkeuttaan tehdä jotain kyseenalaistetaan, jolloin ihminen kokee tarvetta näyttää oma kykeneväisyytensä. Toiminnan tarkoituksena ei välttämättä ole vahingoittaa ketään. Ihminen tekee mitä vaan saadakseen itsetunnon tärkeitä ihailua ja huomiota, jolloin on myös samantekevää, kuka on uhri. Eli väkivallanteon päämääränä ei ole tuhota, vaan saada vahvistusta heikolle itsetunnolle. (Keltikangas-Järvinen 1978, 28 – 29.)

Masennuksen kestäminen kyvyttömyys. Ihmisellä, jolla on heikko itsetunto, voi olla hankaluuksia kohdata vastoinkäymisiä. Pienetkin pettymykset aiheuttavat masennusta ja ulkopuolisten silmin neutraalilta vaikuttavat tapahtumat tuntuvat suurilta vastoinkäymisiltä ja loukkauksilta, jotka tuovat masennuksen tunteen esiin. (Keltikangas-Järvinen 1978, 29.)

Kyvyttömyys kestää masennusta pohjautuu ihmisen heikosti kehittyneeseen tunne-elämään. Ihminen ei käy läpi masennustaan yrittäen selvittää sen yli, vaan purkaa sen destruktiona eli tuhona. Destruktion avulla ihminen pyrkii palauttamaan psyykkisen tasapainonsa työntämällä masennuksen pois tietoisuudestaan. Väkivallanteon avulla ihminen saavuttaa psyykkisen tasapainon, eikä teon seurauksilla tai uhrilla ole tekijälle niin suurta merkitystä, jonka takia teko ei herätä tekijässä syyllisyyttä katsoessaan teon olleen oikeutettu. (Keltikangas-Järvinen 1978, 29 – 30.)

Virheellinen minäkuva. Virheellinen minäkuva rakennetaan heikon itsetunnon tueksi. Ihminen ylläpitää virheellisiä mielikuvia itsestään, omista kyvyistään ja mahdollisuuksistaan. Nämä virheelliset mielikuvat auttavat ihmistä suojautumaan ulkomaailmalta. Tosiasioiden torjuminen johtaa siihen, ettei ihminen huomaa omia negatiivisia ominaisuuksiaan, kuten aggressiivisuuttaan, jota puolestaan liioitellaan olevan muissa ihmisissä. (Keltikangas-Järvinen 1978, 30.)

Kateus. Kateus liittyy myös heikkoon itsetuntoon. Ihminen kadehtii kaikkea mitä toisella on ja pyrkii tuhoamaan sen, koska kokee sen uhkaavan omaa kaikkivoipaisuuttaan. Kateus voi kohdistua niin toisen ihmisen omistamaan materiaaliin taikka toisen ihmisen kokemaan tyytyväisyyteen omasta elämästään. Tällainen ihminen ei välttämättä halua omistaa toisen ihmisen omaisuutta, vaan toisen omaisuus tai hyvä olo on ylipäättänsä uhka hänen omalle mielenrauhalleen. (Keltikangas-Järvinen 1978, 30 – 31.)

Tunne-elämän heikko kehittyminen. Väkivallantekijän tunne-elämän kehittyminen on yleensä heikkoa ja tällainen ihminen voi olla emotionaalisesti kylmä ja välinpitämätön. Tällaiselta ihmiseltä puuttuu positiiviset tunneilmaisut kuten vaikkapa kiintymyksen tai ilon kokemiseen liittyvät tunteet, joidenka sijalla on negatiivisia tunneilmaisuja kuten viha, kateus ja aggressio. Tällainen ihminen ilahtuu, kun toinen ihminen epäonnistuu tai kohtaa vastoinkäymisen. Tunnepurkaukset, joita ihmiselle tulee, ovat lyhytaikaisia ja kontrolloimattomia ja niitä seuraa välinpitämättömyys. (Keltikangas-Järvinen 1978, 31.)

Syällisyyden tunteen puuttuminen. Syällisyyden puuttuminen on seurausta heikosti kehittyneestä tunne-elämästä. Tunneilmaisujen ollessa köyhiä, ei syällisyyden kokeminenkaan onnistu. Pahoinpitelijöiden joukossa on useita, joilta syällisyyden tunteen kokeminen puuttuu. Väkivallantekijä etsii teolleen usein jonkin konkreettisen syyn teolleen, jotta teosta seurannut tuomio olisi helpompi hyväksyä. Tällainen ihminen rakentaa suojamuurin tunteita vastaan ja torjuu ne kokonaan pois ja tilalle tulee ylirealistinen ja välinpitämätön asenne. (Keltikangas-Järvinen 1978, 32 – 33.)

Huonot ihmissuhteet. Itsekeskeisyyden ja tunne-elämän vaikeuksien takia ihmissuhteiden muodostaminen ja ylläpitäminen tuottaa hankaluuksia. Ihminen ei osaa rakentaa ystävyssuhteita, mutta ei myöskään koe tarvitsevänsä niitä. Tällaisen ihmisen ihmissuhteita varjostaa epäluuloisuus, varovaisuus ja hyödyn tavoittelu. Suhde omaan perheeseen on usein vaikea persoonallisuutensa vuoksi, eikä perheestä ole saatu mitään mallia tasapainoisten ihmissuhteiden muodostamiselle. (Keltikangas-Järvinen 1978, 33 – 34.)

Ulospäin saattaa näyttää siltä, että tällaisella ihmisellä on paljonkin ystäviä, mutta ihmissuhteet eivät todellisuudessa olekaan aitoja ja kestäviä. Ihminen joutuu heikon itsetuntonsa tueksi kokoamaan ympärilleen ihmisiä ja pyrkii ikään kuin ostamaan heidät erilaisten suosionosoitusten avulla. Tällaisen ihmisen kiinnostus on saatuun hyötyyn perustuvaa, sillä kiinnostus toista ihmistä kohtaan katoaa heti, kun tältä saatu ihailu ja huomio loppuu. Itsekeskeinen henkilö saa jenginsä omaan valtaansa ja jengistä pois lähteminen muille ihmisille on hankalaa koston uhan takia. Tällainen ihminen ei ”ystävänsä” menettäneenä tunne todellista surua vaan vihaa ja tarvetta kostaa. (Keltikangas-Järvinen 1978, 34.)

Empatiakyvyn puute. Väkivaltainen ihminen ei kykene lainkaan tai kykenee vain vähäisesti empatiaan eli myötäelämiseen (Keltikangas-Järvinen 1978, 34 – 35). Empatiakyvyllä tarkoitetaan ihmisen kykyä asettua toisen asemaan ja kykyä ymmärtää niitä tunteita, joita toinen tuntee (Mäntymaa, Puura, Aronen & Carlson 2016, 31). Empatiakyvyn puutteesta kärsivä ihminen ei pysty asettumaan toisen ihmisen asemaan tai kuvittelemaan miltä toisesta ihmisestä tuntuu tai mitä hän ajattelee (Keltikangas-Järvinen 1978, 34 – 35).

7 NUORTEN JENGIYTYMISEN JA VÄKIVALTAISEN KÄYTTÄYTYMISEN ENNALTA ESTÄMINEN

Ennalta estävä toiminta on laissa määritelty poliisin tehtäväksi. Ennalta estävän toiminnan tavoitteena on ylläpitää niin ihmisten kuin yhteiskunnan turvallisuutta, ylläpitää turvallisuuden tunnetta ja luottamusta poliisiin reagoimalla aikaisessa vaiheessa turvallisuutta heikentäviin ilmiöihin. Ennalta estävä toiminta on valtakunnallista ja sen työmuotoja ovat lähipoliisitoiminta, moniammatilliset työmuodot kuten Ankkuri ja Marak, paikallinen ongelmanratkaisu POR sekä huolta aiheuttavat henkilöt HAH. (Sisäministeriö 2019, 10, 40.)

Nuorten jengiytymiseen ja väkivaltaiseen käyttäytymiseen voidaan pyrkiä vaikuttamaan ennalta estävällä toiminnalla. Esittelen seuraavaksi ankkuritoimintaa sekä nuorisokasvatusjärjestö Non Fighting Generation ry:n toimintaa.

7.1 Ankkuritoiminta

Ankkuritoiminta näyttelee keskeistä roolia poliisin ennalta estävässä toiminnassa. Ankkuritoiminta ei ole pelkästään poliisin toimintaa, vaan se on moniammatillista yhteistyötä, jolla pyritään ennalta estämään ensisijaisesti alle 18-vuotiaiden rikoksia sekä edistämään heidän hyvinvointiaan. Ankkuritoiminnan tavoitteena on myös estää väkivaltaiseen ekstremismiin radikalisoitumista. Moniammatilliseen ankkuritiimiin kuuluu poliisin lisäksi sosiaalitoimi, terveystoimi ja nuorisotoimi. (Moilanen, Airaksinen & Kangasniemi 2019, 15 – 17.)

Väkivaltaisesta ekstremismista puhuttaessa tarkoitetaan väkivallan käyttämistä, sillä uhkaamista tai siihen kannustamista taikka sen oikeuttamista aatemaailmalla, kuten esimerkiksi uskonnollisilla aatteilla, äärioikeistolla tai äärivasemmistolla. Tällaisen väkivaltaisen radikalisaation tavoitteena on muuttaa yhteiskuntaa ideologiansa näkökulmasta, ryhmän uskoen heidän toimintansa muuttavan sosiaalista ja poliittista tilannetta. Ryhmään kuulumisen onkin nuorille tärkeää. Ryhmään kuuluminen on usein osa identiteetin rakentamista tarjoten mahdollisuuden yhteenkuuluvuuden tunteisiin ja hyväksyntään sekä mahdollisuuteen saavuttaa jotakin. Väkivaltaisesti radikalisoitunut ryhmä voi siis antaa nuorelle merkitystä elämään. (Moilanen ym. 2019, 13 – 14.)

Ankkuritoiminta pyrkii puuttumaan mahdollisimman varhain nuorten tilanteisiin, edistämään nuorten hyvinvointia sekä ennalta estämään rikoksia. Rikoksien ja väkivaltaiseen ekstremismiin radikalisoitumisen ennalta estämisestä puhuttaessa tarkoitetaan nimenomaan poliisin käyttämiä toimintatapoja, jotka voivat ennalta estää nuorten rikoksien tekemistä ja epäsosiaalista toimintaa. Varhainen puuttuminen pyrkii minimoimaan nuorten ongelmien kasautumista. Mikäli näitä ongelmia on jo syn-

tynyt, pyritään niitä ratkaisemaan. Hyvinvoinnin edistäminen puolestaan pyrkii lisäämään mahdollisuuksia, joiden avulla nuorella olisi mahdollisuus vaikuttaa omaan hyvinvointiin sekä sen taustalla oleviin asioihin. Tällä tarkoitetaan sitä, että pyritään tunnistamaan ja puuttumaan niihin terveyttä ja hyvinvointia heikentäviin tekijöihin mahdollisimman varhain. Ankkuri puuttuu myös muuhun häiriökäyttäytymiseen, johon moniammatillisen tuen tarve on tunnistettu, mutta josta ei kuitenkaan kirjata rikosilmoitusta. (Moilanen ym. 2019, 15, 21 – 24.)

Ankkuritoiminnan perusajatus on, että nuori on keskiössä ja hänen yksilöllisiä voimavarojaan pyritään tukemaan. Nuoren osallisuus perustuu nuoren itsemääräämisoikeuteen, jota kunnioitetaan. Tämä tarkoittaa sitä, että nuori kohdataan kunnioittavasti, arvostaen, tasavertaisena kumppanina, jonka oma ääni tulee kuulluksi. Vastavuoroisesti nuorelle puhutaan asioista avoimesti ja nuorelle annetaan mahdollisuus vaikuttaa häntä koskeviin asioihin. Ankkuritiimi on ensisijaisesti nuoren puolella ja nuoren asioista ollaan oikeasti kiinnostuneita. Nuorta pyritään auttamaan sen sijaan, että nuorta syytettäisiin ja rankaistaisiin. Ankkuritiimi on tukijoukko, joka haluaa tukea nuorta itenäistymisessä ja nuoren elämän kannalta järkevien päätöksien tekemisessä. Ankkuritoiminta pyrkii siis tukemaan nuorta ja tämän vanhempia taikka huoltajia mahdollisuuksissa edistää nuoren hyvinvointia. (Moilanen ym. 2019, 15 – 19, 26.)

7.1.1 Moniammatillisuus Ankkurissa

Ankkuritiimissä poliisin toimintaa keskeisimpänä ohjaavana tekijänä on poliisilaki. Poliisi puhuttaa nuoria ja keskittyy pääasiassa rikosten ennalta estämiseen. Paikasta riippuen ankkurissa mukana oleva poliisi myös suorittaa näiden nuorten tekemien rikoksien esitutkintaa sekä muita poliisin tehtäviä. (Moilanen ym. 2019, 36.)

Sosiaalitoimi tekee sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaisia palvelutarpeen arviointeja, palveluohjauksia taikka niihin osallistumista. Sosiaalitoimi on vastuussa ankkurissa mukana olevien nuorten rikosseuraamusalan sosiaalityöstä. (Moilanen ym. 2019, 37.)

Terveydenhuollon tehtävät Ankkurissa perustuvat lainsäädäntöön, joka koskee terveydenhuoltoa. Terveystoimi vastaa terveydentilan ja terveyskäyttäytymisen arvioinneista sekä yleisten terveydellisten riskitekijöiden tunnistamisesta ja vähentämisestä, jotka altistavat rikoksille ja väkivaltaiseen ekstremismiin radikalisoitumiselle. Terveystoimen tehtävänä on myös vahvistaa niitä tekijöitä, jotka suojelevat rikoksilta ja väkivaltaiseen ekstremismiin radikalisoitumiselta. (Moilanen ym. 2019, 37.)

Nuorisotoimen toiminta perustuu nuorisolakiin. Nuorisotoimi tukee nuorta rikoskäyttäytymiseen liittyvien valintojen muuttamisessa sekä tukee nuorta myös yhteiskuntaan integroitumisessa. Nuorisotoimi tukee nuoren sellaisia toimia, jotka edistävät nuoren rikoskäyttäytymisestä luopumista. Tällaisia tekijöitä voivat olla esimerkiksi nuoren itseluottamuksen vahvistamista, itsensä hyväksymisen ja

arvostamisen tukemista, nuoren myönteisten asenteiden tukemista koulua kohtaan ja ohjaaminen sellaisten vapaa-ajan aktiviteettien pariin, jotka ovat nuorelle itselle mielekkäitä. (Moilanen ym. 2019, 37.)

7.1.2 Ankkuritoiminnan toteuttaminen

Ankkuriprosessi voi käynnistyä, kun huoli nuoresta herää. Ankkuritiimille ilmoituksen voi tehdä ammattilainen, jolla on herännyt huoli nuoresta taikka nuoren perhe tai nuori itse. Yleisin reitti ankkuriprosessiin on poliisin tai sosiaalitoimen kautta, kun nuoresta on herännyt huoli rikos- tai lastensuojeluilmoituksen seurauksena. Nuoren tilanne käydään läpi moniammatillisen ankkuritiimin voimin, jonka jälkeen päätös nuoren ankkuriprosessista tehdään. Tämän jälkeen nuori ja hänen vanhempansa/huoltajansa kutsutaan ankkuritapaamiseen, joka pääsääntöisesti järjestetään poliisilaitoksella. (Moilanen ym. 2019, 23 – 26.)

7.2 Non Fighting Generation ry

Non Fighting Generation ry on vuonna 1996 perustettu nuorisokasvatusjärjestö, jonka tarkoituksena on ehkäistä nuorisoväkivaltaa ja edistää nuorten väkivallatonta käyttäytymistä. Non Fighting Generation ry hyödyntää toiminnassaan arvo- ja väkivallattomuuskasvatusta, joka pohjautuu arvo- ja tarkoitukseskeiseen filosofiaan ja pedagogiikkaan. Non Fighting Generation ry:n kohderyhmää ovat 10 – 24 -vuotiaat lapset ja nuoret. Kohderyhmänä ovat nuoret, jotka käyttäytyvät väkivaltaisesti, kiusaavat tai käyttäytyvät itsetuhoisesti. (Non Fighting Generation ry – NFG, Non Fighting Generation ry, luettu 05.04.2022)

7.2.1 Non Fighting Generation ry:n kasvatustimet

Non Fighting Generation ry:llä on käytössään useita erilaisia kasvatustimejä, jotka sisältävät kaikki erilaisia harjoituksia. Kaikkien kasvatustimien taustalla on yksi sama kasvatustilofilia. Non Fighting Generation ry:llä on kolme väkivallattomuuskasvatustimeä, jotka ovat suunnattu 7 – 18 vuotiaille tytöille ja pojille. Ryhmiä ovat Keep Cool -tiimi, Levottomat Tuhkimot sekä EVVR. Ryhmien tavoitteena on vähentää nuorten henkisen ja fyysisen väkivallan käyttämistä sekä saada nuoret kehittymään omien tunteidensa hallinnassa. (Väkivallattomuuskasvatustimet, Non Fighting Generation ry, luettu 10.06.2022.)

Keep Cool -tiimi on tarkoitettu 11 – 24 -vuotiaille pojille, jotka käyttäytyvät väkivaltaisesti. Toiminnan tarkoituksena on pysäyttää poikien ongelmakäyttäytyminen jo varhaisessa vaiheessa, auttaen tiedostamaan omia arvojaan, asenteitaan ja tunteitaan ja sitä kautta muutosta aikaansaamalla. (Käynnissä olevat hankkeet, Non Fighting Generation ry, luettu 05.04.2022.)

Levottomat Tuhkimot -ryhmä on tarkoitettu 13 – 18 -vuotiaille tytöille, jotka käyttäytyvät väkivaltaisesti tai tuhoisasti. Ryhmän tavoitteena on pysäyttää tyttöjen ongelmakäyttäytyminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa saaden muutoksen aikaan auttaessa käyttäytymisen taustalla olevien arvojen, asenteiden ja tunteiden tiedostamisessa. (Käynnissä olevat hankkeet, Non Fighting Generation ry, luettu 05.04.2022.)

EVVR-ryhmä on tarkoitettu 11 – 25 -vuotiaille tytöille ja pojille, jotka kuuluvat etnisiin vähemmistöryhmiin ja käyttäytyvät rasistisin perustein väkivaltaisesti henkilöitä kohtaan, jotka kuuluvat toisiin etnisiin vähemmistöryhmiin. Ryhmän tavoitteena on saada nuoret toimimaan myönteisemmin toisia etnisiä vähemmistöryhmiä kohtaan vaikuttamalla nuorten arvoihin, asenteisiin ja tunnetaitoihin. Myös nuorten oman identiteetin vahvistumista pyritään lisäämään. (Käynnissä olevat hankkeet, Non Fighting Generation ry, luettu 05.04.2022.)

Valoa elämään -menetelmä on tarkoitettu 13 – 25 -vuotiaille nuorille, jotka ovat itsemurhavaarassa. Menetelmässä pyritään tunnistamaan tällaisia nuoria ja auttamaan heitä. Menetelmä pyrkii auttamaan itsetuhoisuuteen altistavien riskitekijöiden tunnistamisessa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, henkisten vahvuuksien, voimavarojen ja elämisen syiden vahvistamisessa sekä elämänarvojen mukaisiin tarkoituksiin suuntautumisessa. (Käynnissä olevat hankkeet, Non Fighting Generation ry, luettu 05.04.2022.)

Hyvässä jengissä -hanke on Non Fighting Generation ry:n vuoden 2022 alusta alkanut hanke, joka on suunnattu 11 – 21 -vuotiaille nuorille, jotka kuuluvat väkivaltaisesti käyttäytyviin jengeihin. Hanke on suunnattu myös sellaisille nuorille, jotka eivät vielä kuulu jengeihin, mutta joilla on riski ajautua niihin. Hankkeen tavoitteena on vähentää nuorten jengiytymisestä johtuvaa väkivaltaa ja saada nuori pohtimaan jengeihin kuulumisen tarvetta ja irtautumaan jengitoiminnasta. (Hyvässä jengissä, Non Fighting Generation ry, luettu 05.04.2022.)

7.2.2 Kasvatustilafilosofia

Non Fighting Generation ry:n tekemä kasvatustyö perustuu arvo- ja tarkoituskeskeiseen pedagogiikkaan ja filosofiaan (Non Fighting Generation ry – NFG, Non Fighting Generation ry, luettu 05.04.2022). Kasvatustilafilosofiassa väkivaltaisuutta tarkastellaan elämäntaidollisena ongelmana ja ohjauksella pyritään vaikuttamaan nuoren maailmankuvaan. Nuorisokasvattaja pyrkii avaamaan nuorelle uusia tulevaisuuden näköaloja. Nuorisokasvattajan ja nuoren kohtaamisten tulee olla vuorovaikutteisia, nuoren elämäntilanteen huomioivia. Nuoren maailmankuvaa pyritään avartamaan kehittävien kasvatustilafilosofisten keskusteluiden avulla. Nuoren kanssa pyritään saavuttamaan tilanne, jossa nuori voi itse hallita suhtautumistaan elämään ja sitä kautta toimia oman käytöksensä kontrolloijana. (Kasvatustilafilosofia, Non Fighting Generation ry, luettu 05.04.2022.)

Non Fighting Generation ry:n arvokasvatuksen tavoitteena on saada nuori ymmärtämään arvojaan ja valitsemaan sellaisia arvoja elämäänsä, jotka tukevat väkivallattomuutta ja hyvää elämää. Nuoren vastuullisuutta halutaan herätellä koskien sekä nuoren omaa että muiden hyvinvointia. Nuoren kanssa pohditaan nuoren omia arvoja eli sitä, minkälaisien asioiden takana hän itse seisoo ja mitä hän edustaa. Nuorta ohjataan pohtimaan omien arvojen lisäksi nuoren omia asenteita ja niihin perustuvia valintoja, keskittyen erityisesti tilanteisiin, joissa nuori on aikaisemmin käyttäytynyt väkivaltaisesti tai aggressiivisesti. Lisäksi nuorta ohjataan pohtimaan niin omia kuin muidenkin ihmisten tunteita ja autetaan nuorta tunnistamaan niitä tunteita, joita eri tilanteisiin liittyy. Tavoitteena on, että nuori pystyisi kerryttämään itselleen sellaisia elämäntaitoja, joiden avulla hankalienkin tilanteiden kohtaaminen onnistuisi ilman, että nuoren tarvitsee turvautua väkivallan käyttöön. (Non Fighting Generation ry – NFG, Non Fighting Generation ry, luettu 05.04.2022.)

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni tarkoitus oli selvittää kirjallisuuskatsausta tutkimusmenetelmänä käyttäen, mitkä psykologiset tekijät vaikuttavat nuorten liittymiseen katujengeihin sekä mitkä psykologiset tekijät vaikuttavat nuorten väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Lisäksi esittelin ennalta estävän työn toimijan Ankkurin ja nuorisokasvatusjärjestö Non Fighting Generation ry:n, joiden eräitä keskeisimpiä tavoitteita ovat nuorten jengiytymisen ja väkivaltaisiin käyttäytymismalleihin juurtumisen ehkäiseminen ja nuorten ohjaaminen väkivallattomaan ja ei-rikolliseen elämäntapaan.

Tekemäni kirjallisuuskatsauksen perusteella sain vahvistusta ennako-oletukselleni, että sekä nuorten liittymiseen katujengeihin että nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla on löydettävissä erilaisia psykologisia tekijöitä. Tähän mennessä tehdyn kotimaisen ja kansainvälisen tutkimustiedon perusteella keskeisinä väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla vaikuttavina psykologisina tekijöinä yksilöpsykologisesti tarkasteltuna voidaan pitää lapsuudenkodin turvattomia olosuhteita esimerkiksi vanhempien autoritääristä tai välinpitämätöntä kasvatustyyliä, vanhempien väkivaltaista käyttäytymistä ja ylipäätään traumaattisia lapsuudenkokemuksia. Persoonallisuuden ulottuvuuksista impulsiivisuus ja kontrolloivuus sekä vaikea temperamenttityyppi on tunnistettu väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla oleviksi riskitekijöiksi. Tutkimustietoa nuorten katujengeihin liittymisen taustalla vaikuttavista tekijöistä on vähemmän, mutta tähänastisen tutkimustiedon mukaan identiteetin kehittymättömyys, yhteenkuuluvuuden tunteen hakeminen, muiden hyväksynnän ja vallan tunteen saavuttaminen sekä syrjäytyminen ovat eräitä katujengiytymisen taustalla havaittuja tekijöitä. Tämän kirjallisuuskatsauksen perusteella näyttäisi siltä, että sekä nuorten liittymisen katujengeihin että nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla olevat psykologiset tekijät ovat nivoutuneet yhteen erilaisina syy-seuraussuhteina, jotka ovat kunkin nuoren kohdalla yksilöllisesti ja ainutkertaisilla tavoilla muodostuneet.

Vaikka tutkimustieto osoittaa, että on olemassa useita katujengeihin liittymiseen ja väkivaltaiseen käyttäytymiseen altistavia psykologisia tekijöitä, on tärkeä kuitenkin muistaa, että emme voi kenenkään katujengiin kuuluvan nuoren tai väkivaltaisesti käyttäytyvän nuoren kohdalla tehdä vahvoja oletuksia tai nopeita johtopäätöksiä käyttäytymisen taustalla olevista tekijöistä ja syy – seuraussuhteista ilman, että olemme perehtyneet tarkemmin nuoren persoonaan ja ajatusmaailmaan sekä hänen elämän olosuhteisiinsa ja taustoihinsa. Psykologisten tekijöiden vaikutusmekanismit ovat hyvin monimutkaisia ja niiden vaikutukset ihmiseen ovat varsin yksilöllisiä.

Opinnäytetyöni luotettavuuden osalta totean käyttäneeni yhden tutkimuksen osalta melko vanhaa lähdeaineistoa. Kuitenkin persoonallisuuden piirteet ja psykologiset mekanismit ovat kohtuullisen pysyviä, joten voimme ajatella vanhempien tutkimustulosten olevan melko käyttökelpoisia tänäkin päivänä.

Väkivaltaisesti käyttäytyvät katujengit ovat ajankohtaisesti hyvin huolestuttava ja kasvava ilmiö. Viime päivinä uutisoinnissa jengiväkivalta on ollut esillä, esimerkiksi pääkaupunkiseudulla toimivien katujengien välillä on esiintynyt vakavaa väkivaltaa, johon liittyen on käynnissä esitutkinta (Kirsi 2022). Tämän vuoksi ennalta estävän toiminnan kehittäminen eri toimijoiden välistä yhteistyötä hyödyntäen sekä tutkimustyön jatkaminen on tärkeää ja välttämätöntä. Mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe voisi olla miten katujengeihin kuuluvat nuoret mieltävät itse jengiytymisen ja väkivaltaisuu-den taustalla olevia tekijöitä. Ennalta estävän työn osalta voisi olla mielekästä tehdä lisätutkimusta siitä minkälaiset interventiot auttavat parhaiten ennalta estämään jengiytymistä ja väkivaltaisuutta sekä vastaavasti jengiytymisestä ja väkivaltaisuudesta irrottautumisessa.

Pidän opinnäytetyöni aihevalintaa erittäin tärkeänä ja hyödyllisenä aiheen ajankohtaisuuden vuoksi. Uskon opinnäytetyöstäni olevan hyötyä sen tuodessa tietoa nuorten jengiytymisen ja väkivaltaisen käyttäytymisen mahdollisista psykologisista syistä samaan työhön, josta ne ovat helposti luettavissa. Opinnäytetyöni ollessa ensimmäinen laatuaan itselleni, on opinnäytetyöprosessi ollut oppimiseni kannalta korvaamaton. Opinnäytetyöprosessin aikana vastaan on tullut niin mahtavia onnistumisen hetkiä kuin epätoivonkin hetkiä. Monet kerrat pohdin ja kyseenalaistin aihevalintaani, mutta nyt opinnäytetyöni ollessa valmis, olen tyytyväinen tekemääni työhön ja aiheen valintaan. Opinnäytetyöprosessin aikana on ollut ilo huomata, kuinka aikaisemmat opintoni muiden oppilaitosten oppilaana ovat tukeneet tätä kirjoitustyötä ja olen saanut keskittyä täysin siemauksin opinnäytetyöni aiheeseen sekä kerryttää lisää tietämystä aiheesta. Koen, että tämän opinnäytetyön ansiosta olen saanut syvällisempää ymmärrystä nuorten jengiytymisen ja väkivaltaisen käyttäytymisen psykologisista syistä, jota toivon pystyväni jakamaan ja hyödyntämään tulevaisuudessa työelämässä.

LÄHTEET

Aalberg, Veikko 2016: Nuoruusiän psyykkinen kehitys. Teoksessa: Kumpulainen, Kirsti & Aronen, Eeva & Ebeling, Hanna & Laukkanen, Eila & Marttunen, Mauri & Puura, Kaija & Sourander, Andre (toim.) 2016: Lasten psykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim., 35 – 42.

Bohleber, Werner 2010: Nuoruusikäisen väkivalta – traumat, kriisit ja nuoruusiän kehityksen umpikujat. Teoksessa: Niemi, Timo (toim.) 2010: Aikuistuminen, väkivalta ja fantasia. Helsinki: Yliopistopaino., 35 – 64.

Burr, Vivien 2010: Sosiaalipsykologisia ihmiskäsityksiä. Tampere: Vastapaino.

Cacciatore, Raisa 2008: Tunteita on! Teoksessa: Hurme, Vuokko (toim.) 2008: Kiukkukirja. Aggressiokasvattajan käsikirja – vauvasta kouluikään. Helsinki: VL-Markkinointi Oy., 8 – 19.

Danielsson, Petri 2022: Nuorten väkivaltarikollisuuden määrä ja piirteet poliisin tietoon tulleen rikollisuuden valossa. Luettavissa: <https://poliisi.fi/documents/25235045/0/raportti-nuorten-vakivaltarikollisuus-poliisi.pdf/5707ff63-fce5-b1a3-83ed-6ae62808adfa/raportti-nuorten-vakivaltarikollisuus-poliisi.pdf?t=1646715994222>. Luettu 28.05.2022.

Elonheimo, Henrik 2010: Nuorisorikollisuuden esiintyvyys, taustatekijät ja sovittelu. Turun yliopiston julkaisuja. Luettavissa: <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/59505/AnnalesC299Elonheimo.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu 19.06.2022.

Ensi- ja turvakotien liitto: Tunnista väkivalta. Luettavissa: <https://ensijaturvakotienliitto.fi/tukea-ammatilliselle/perhe-ja-lahisuhdevakivalta/tunnista-vakivalta/#1545922533907-da73981f-03ab>. Luettu 18.05.2022.

Epävaka persoonallisuus. Mehiläinen. Luettavissa: <https://www.mehilainen.fi/mielenterveys/personallisuushairiot/epavakaa-personallisuus>. Luettu 23.05.2022.

Flinck, Aune 2006: Parisuhdeväkivalta naisen ja miehen kokemana. Tampere: Tampereen yliopisto. Tampereen yliopistopaino Oy. Väitöskirja.

Haapajärvi, Linda & Junnilainen, Lotta 2014: Nuorisojengit eriarvoisuuden mittarina. Yhteiskuntapolitiikka 79 (6). Luettavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/125880/haapajarvi%20C3%A4rvi.pdf?sequence=1>. Luettu 01.05.2022.

Haapakangas, Kimmo 2020: Nuorten rikollisuus on laskussa – mutta pieni joukko nuorista tekee yhä enemmän ja vakavampia rikoksia. Luettavissa: <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2020/nuorten-rikollisuus-on-laskussa-mutta-pieni-joukko-nuorista-tekee-yha-enemman-ja-vakavampia-rikoksia/>. Luettu 28.05.2022.

Haslam, S. Alexander & Reicher, Stephen D. & Platow, Michael J. 2012: Uusi johtamisen psykologia. Gaudeamus Oy.

Hyvässä jengissä. Non Fighting Generation ry. Luettavissa: <https://nfg.fi/hyvassa-jengissa/>. Luettu 05.04.2022.

Kaltiala, Riittakerttu & Lindberg, Nina 2021: Persoonallisuushäiriöihin liittyvä väkivallalla uhkailu ja väkivallan uhka. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim, 137 (22), 2467 – 73. Luettavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/lehti/2021/22/duo16542?keyword=v%C3%A4kivalta>. Luettu 23.05.2022.

Kasvatusfilosofia. Non Fighting Generation ry. Luettavissa: <https://nfg.fi/kasvatusmenetelma/>. Luettu 05.04.2022.

Keltikangas-Järvinen, Liisa 1978: Väkivalta ja itsetuho. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset.

Kemppinen, Pertti 2000: Lasten ja nuorten tunne-elämän häiriöt. Vantaa: Kustannusvalmennus P. & K. Oy.

Kinnunen, Pirjo 2011: Nuoruudesta kohti aikuisuutta. Luettavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/66830/978-951-44-8624-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu 03.05.2022.

Kirsi, Katri 2022: Uutta tietoa: Poliisi epäilee katujengiläisiä kahdesta murhan yrityksestä Vantaalla – suosittu espoolaisräppäri vangittiin ammuskelusta epäiltynä. Yle Uutiset. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-12460645>. Luettu 29.05.2022.

Klein, Malcolm W. & Cheryl L. Maxson. 2006: Street Gang Patterns and Policies. New York: Oxford University Press USA.

Koivisto, Maaria 2020: Epävakaan persoonallisuuden ensivaiheen hoito. Teoksessa: Koivisto, Maaria & Korkeila, Jyri & Stenberg, Jan-Henry & Taiminen, Tero (toim.) 2020: Epävakaa persoonallisuus. Tallinna: Kustannus Oy Duodecim., 90 – 165.

Koivisto, Maaria 2020: Epävakaan persoonallisuuden kliininen kuva. Teoksessa: Koivisto, Maaria & Korkeila, Jyri & Stenberg, Jan-Henry & Taiminen, Tero (toim.) 2020: Epävakaa persoonallisuus. Tallinna: Kustannus Oy Duodecim., 28 – 47.

Korkeila, Jyrki 2020: Epävakaa persoonallisuus psykiatrisessa tautiluokituksessa. Teoksessa: Koivisto, Maaria & Korkeila, Jyri & Stenberg, Jan-Henry & Taiminen, Tero (toim.) 2020: Epävakaa persoonallisuus. Tallinna: Kustannus Oy Duodecim., 14 – 21.

Käynnissä olevat hankkeet. Non Fighting Generation ry. Luettavissa: <https://nfg.fi/hankkeet/>. Luettu 05.04.2022.

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2021: 12 – 15 -vuotiaan kaverisuhteet. Luettavissa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/12-15-vuotiaan-kaverisuhteet/>. Luettu 03.05.2022.

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2018: 12 – 15 -vuotiaan ajattelun ja moraalien kehitys. Luettavissa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/12-15-vuotiaan-ajattelun-ja-moraalin-kehitys/>. Luettu 03.05.2022.

Marttunen, Mauri & Eronen, Markku & Henriksson, Markus 2017: Persoonallisuushäiriöt. Teoksessa Lönnqvist, Jouko & Henriksson, Markus & Marttunen, Mauri & Partonen, Timo (toim.) 2017: Psykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim., 470 – 490.

Marttunen, Mauri & Kaltiala-Heino, Riittakerttu 2017: Nuorisopsykiatria. Teoksessa: Lönnqvist, Jouko & Henriksson, Markus & Marttunen, Mauri & Partonen, Timo (toim.) 2017: Psykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim., 652 – 687.

Massinen, Tuomas 2021: Katujengi-ilmiö nostaa päätään Vantaalla – ”Tilanne on nopeasti vakavoitunut”, Vantaan Sanomat. Luettavissa: <https://www.vantaansanomat.fi/paikalliset/4365131>. Luettu 17.05.2022.

Mielenterveystalo.fi: Mitä aggressio on?. Luettavissa: https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/itsehoito/aggression_tunteen_omahoito/Pages/mita_on_aggressio.aspx. Luettu 28.05.2022.

Moilanen, Tanja & Airaksinen, Matti & Kangasniemi, Mari 2019: Ankkuritoiminnan käsikirja. Moniammatillinen yhteistyö nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennaltaehkäisemiseen. Sisäministeriön julkaisuja 2019:16. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161483/SM_16_19_Ankkuritoiminnan_kasikirja.pdf?sequence=4&isAllowed=y. Luettu 25.05.2022.

Mustonen, Roosa & Rastamo, Krista 2021: Millaisia ovat nuorisojengeihin liittyvien taustat? ”Joillekin jengit ovat tapa selvittää yhteiskunnan haasteista”. MTV Uutiset. Luettavissa:

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/millaisia-ovat-nuorisojengeihin-liittyvien-taustat-joillekin-jengit-ovat-tapa-selvita-yhteiskunnan-haasteista/8229512#qs.23zeqq>. Luettu 28.05.2022.

Mäntymaa, Mirjami & Puura, Kaija & Aronen, Eeva & Carlson, Synnöve 2016: Normaali psyykkinen kehitys eri ikäkausina. Teoksessa: Kumpulainen, Kirsti & Aronen, Eeva & Ebeling, Hanna & Laukkanen, Eila & Marttunen, Mauri & Puura, Kaija & Sourander, Andre (toim.) 2016: Lasten psykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim., 23 – 34.

Non Fighting Generation ry – NFG. Non Fighting Generation ry. Luettavissa: <https://nfg.fi/tietoa-meista/>. Luettu 05.04.2022.

Narsistinen persoonallisuus. Mehiläinen. Luettavissa: <https://www.mehilainen.fi/mielenterveys/persoonallisuushairiot/narsistinen-persoonallisuus>. Luettu 23.05.2022.

Nurmi, Jari-Erik & Ahonen, Timo & Lyytinen, Heikki & Lyytinen, Paula & Pulkkinen, Lea & Ruoppila, Isto 2014: Ihmisen psykologinen kehitys. Juva: PS-Kustannus.

Palmén, Tiia 2022: Katujengien liepeillä jopa kymmeniä alle 15-vuotiaita lapsia – fanittavat gansta rap -ilmiötä ja jakavat someen väkivaltavideoita: ”Sillä saadaan arvostusta”. MTV Uutiset. Luettavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/katujengien-liepeilla-jopa-kymmenia-alle-15-vuotiaita-lapsia-fanittavat-gangsta-rap-ilmiota-ja-jakavat-someen-vakivaltavideoita-silla-saadaan-arvostusta/8351406#qs.0zqnv7>. Luettu 18.05.2022.

Parsons, Marianne 2014: Väkivallan juuret – Teoriaa ja teknisiä johtopäätöksiä työskenneltäessä lasten ja nuorten kanssa. Teoksessa: Häkkinen, Maria (toim.) 2014: Sanojen tuolla puolen – trauman, häpeän ja väkivallan psykodynamiikasta. Helsinki: Unigrafia., 108 – 130.

Persoonallisuushäiriöt. Mehiläinen. Luettavissa: <https://www.mehilainen.fi/mielenterveys/persoonallisuushairiot>. Luettu 23.05.2022.

Repo-Tiihonen, Eila 2007: Psykopatia. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim, 123 (19), 2369-74. Luettavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo96809>. Luettu: 23.05.2022.

Repo-Tiihonen, Eila & Hallikainen, Tero 2016: Epäsosiaalinen persoonallisuushäiriö. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim, 132 (2), 130 – 6. Luettavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo12936>. Luettu: 23.05.2022.

Rikoksantorjunta.fi: Väkivalta. Luettavissa: <https://rikoksantorjunta.fi/vakivalta>. Luettu: 18.05.2022.

Sairanen, Marttiina 2022: Aseita, huumeita, puukotuksia, uhkauksia: Pääkaupunkiseudulla toimivilla gangsta rap -katujengeillä rajuja yhteenottoja, Turun Sanomat. Luettavissa:

<https://www.ts.fi/uutiset/5562949>. Luettu 17.05.2022.

Salminen, Ari 2011: Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallinto-tieteellisiin sovelluksiin. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja. Luettavissa:

https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/7961/isbn_978-952-476-349-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu: 18.05.2022.

Schulman, Gustav 2004: Väkivalta ja sietämättömien tunteiden kierrätys. Suomen Lääkärilehti

3/2004 (59). Luettavissa: <http://www.perhejaverkostokeskus.fi/tiedostot/20/Schulman%20-%20Vakivalta%20ja%20sietamattomien.pdf>. Luettu: 18.05.2022.

Sisäministeriö 2019: ENSKA – Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019 – 2023. Sisäministeriön

julkaisuja 2019:3. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161300/SM_3_19_ENSKA.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 29.05.2022.

Tamminen, Jyri 2010: Identiteetin muutokset nuoren psykoterapiassa ja psykoterapeutin rooli nuoren

identiteetin rakentumisessa. Kognitiivisen psykoterapian verkkolehti 7, (2), 135 – 169. Luettavissa: <https://kognitiivinenpsykoterapia.fi/system/files/inline-files/Identiteetin%20muutokset%20nuoren%20psykoterapiassa%20ja%20psykoterapeutin%20rooli%20nuoren%20identiteetin%20rakentumisessa.pdf>. Luettu 19.06.2022.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021: Nuorten hyvinvointi. Luettavissa: <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-hyvinvointi>.

Luettu 26.04.2022.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022: Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Luettavissa:

<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-syrjaytymisen-ehkaisy#riskitekijat>. Luettu: 26.04.2022.

Turvallisuuskomitea 2021: Katujengit ja nuorisrikollisuus. Luettavissa: <https://turvallisuuskomitea.fi/kokonaisturvallisuutta-yhdessa-15-katujengit-ja-nuorisrikollisuus/>.

Luettu 26.04.2022.

Väkivallattomuuskasvatusryhmät. Non Fighting Generation ry. Luettavissa: <https://nfg.fi/vakivalattomuuskasvatuksesta-lisaa/>.

Luettu 10.06.2022.